

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Aikuisen rooli partiolippukunnassa

Veina Pensola

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

02 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Veina Pensola	Sivumäärä 46 ja 4 liitesivua
Työn nimi Aikuisen rooli partiolippukunnassa	
Ohjaava opettaja Kimmo Lind	
Työn tilaaja Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry, Timo Sinivuori	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana toimii Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry (SP-SF). Tarve ja aihe tulivat tilaajalta.</p> <p>Suomen Partiolaiset ry vastaa Suomessa partiotoiminnasta. Keväällä 2015 Suomen Partiolaisten aikuisryhmä määritteli vapaaehtoisille seitsemän erilaista roolia. Roolien tarkistamisen jälkeen aikuisryhmä pääsee tekemään rekrytointilomakkeita, joiden avulla aikuisrekrytointia voidaan kohdentaa juuri niihin rooleihin, joissa toimijoista on eniten pulaa.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli ensisijaisesti selvittää aikuisten vapaaehtoisten jäsenten tehtäviä partiolippukunnissa. Toinen tavoite oli tarkastella sitä, miten hyvin tehtävät kohtaavat vapaaehtoisille määriteltyjen roolien kanssa. Tavoitteena oli myös saada selville mihin tehtäviin aikuisia kaivataan eniten lippukunnissa tällä hetkellä. Selvitys tapahtui lippukunnanjohtajille suunnatulla Webropol-kyselyllä.</p> <p>Kyselyn tulokset paljastivat sen, että lippukunnat kaipaavat aikuisia lisää toimintaan mukaan. Aikuisia kaivataan kaikenlaisiin tehtäviin, mutta erityisesti esille nousi ryhmien johtajien puute. Lisäksi vastaukset paljastivat sen, että tämänhetkisten roolien alle ei jakaudu tasaisesti tekijöitä, sillä rooleja kuvaavia tehtäviä ei lippukunnissa ole.</p> <p>Kyselyn tuloksia voi käyttää aikuisjäsenten partiotoimintaan rekrytoimisen parantamiseen ja ne ovat tarkoitettu SP-SF:in aikuisryhmän vapaaseen käyttöön. Kyselyn tuloksista saa tämän hetken kuvan aikuisten aktiivisuudesta partiolippukunnissa. Opinnäytetyön tietoperustaan liittyviä teemoja ovat partion kasvatus, aikuisen rooli ja vapaaehtoisten motivaatio vapaaehtoistyössä ja partiossa sekä Suomen Partiolaiset ry:n esittely.</p>	
Asiasanat partio, vapaaehtoiset, kyselytutkimus, rekrytointi	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Veina Pensola	Number of Pages 46 and 4 attachment
Title The Adult's role in the scout group	
Supervisor Kimmo Lind	
Subscriber Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry, Timo Sinivuori	
Abstract <p>The subscriber of the study is the Guides and Scouts of Finland (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry).</p> <p>The Guides and Scouts of Finland is responsible for the scouting activity in Finland. In spring 2015 the Guides and Scouts of Finland adults group defined seven different role descriptions for the adult volunteer workers. Adults group can make recruitment forms after their roles have been verified. With this forms they can place adult workers in the roles which have the biggest shortage of manpower.</p> <p>The purpose of this thesis was to clarify volunteer workers tasks in scout group. Another aim was to study how the tasks corresponded with the roles determined for the volunteers. One objective was also to find out which tasks need more adults in scout group at this moment. This study was carried out as a Webropol-survey. The data were collected from the leaders of the local scout groups.</p> <p>The results of the study were that local groups need more adult volunteers in their activity. Adults are needed in all kind of tasks, but especially in leading the group. The results also revealed that there are not enough tasks available in every role.</p> <p>The outcomes of this thesis can be applied when recruiting adults in the guiding and scouting. This thesis is intended for the Guides and Scouts of Finland adults group. They can use it as they want. The results of the survey discovered, how actively adults work in the local scout groups.</p> <p>The data content of this thesis is: education on the guiding and scouting in Finland, the role of the adults in scout movement, volunteer workers motivation in guiding and scouting and demonstration of the Guides and Scouts of Finland.</p>	
Keywords scout movement, volunteers, questionnaire survey, recruitment of employees	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TILAAJA – SUOMEN PARTIOLAISET RY	7
2.1 Partio organisaationa	7
2.2 Piiri	8
2.3 Lippukunta	9
3 PARTION KASVATUSTAVOITTEET JA IKÄKAUSIRYHMÄT	9
3.1 Partion kasvatustoiminta	10
3.2 Ikäkausiryhmät	11
3.3 Aikuisen rooli partiossa	13
4 VAPAAEHTOISTEN MOTIVAATIO	15
4.1 Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan määritelmä	15
4.2 Vapaaehtoistoiminnan suosio	17
4.3 Vapaaehtoistoiminnan motivaatio	18
4.4 Vapaaehtoistoiminnan motivaatio partiossa	19
5 AINESTO JA MENETELMÄT	20
5.1 Aineisto	21
5.2 Kyselyn toteutus	23
6 KYSELYN TULOKSET	24
6.1 Lippukunnat ja niiden jakautuminen	24
6.2 Aikuisjäsenten tehtävät lippukunnissa	29
6.3 Vapaaehtoisten roolit	33
7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	36
7.1 Roolien ja tehtävien kohtaaminen	38
7.2 Tutkimuksen reliabelius ja validius	40
7.3 Suositukset	42
LÄHTEET	44
LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Partio on ollut tärkeä osa kasvamistani ja muokannut omaa arvopohjaani. Kohdallani partioihanteet ovat osaltaan vahvistaneet luonnon arvostamista ja muiden ihmisten kohtaamista tasavertaisina. Aloitin partioharrastukseni 8-vuotiaana ja jatkoin sitä aina opiskeluni alkuun saakka. Muutettuani uudelle paikkakunnalle opiskelemaan partio jäi, koska en liittynyt uuteen lippukuntaan. Nyt olen alkanut miettiä partion aloittamista uudelleen. Mutta onko minulla mitään annettavaa partiolle aikuisikäisenä? Haluavatko lippukunnat aikuista jäsentä, joka on ollut aktiivisena viimeksi neljä vuotta sitten? Aikuisena liittyminen partioon rupesi aiheena kiinnostamaan minua, joten päätin ottaa selvää, mitä tehtäviä aikuisille on partiossa tarjolla, miten aikuiset sopivat partiotoimintaan ja millaisia odotuksia partiolla on aikuisjäsenille.

Opinnäytetyöni aiheena on aikuisten osallisuus partiolippukunnissa. Partio on nuorisjärjestönä Suomen suurimpia 65 000 jäsenellään (Suomen Partiolaiset ry 2015g). Miten aikuiset näyttäytyvät tällaisessa nuorten järjestössä ja ovatko aikuisten osallistuminen ylipäätään tarpeellista? Aikuiset toimivat vapaaehtoisina lippukunnissa osallistumalla erilaisiin pesteihin eli tavallaan virkoihin, lisäksi heille on määritelty erilaisia rooleja, joiden puitteissa he voivat toimia.

Tilaajani eli Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry (myöhemmin SP-SF) pyysi selvittämään, kuinka hyvin aikuisten tehtävät kohtaavat roolit, jotka SP-SF:n aikuisryhmä on keväällä 2015 määritellyt. Rooleja, joita käsittelen tarkemmin myöhemmin, on kaiken kaikkiaan seitsemän. Selvitysmenetelmänä käytin kyselyä, joka oli suunnattu lippukunnanjohtajille - tavallaan yhdistyksen puheenjohtajille - ja pyysin heitä kertomaan aikuisten tehtävistä ja määrittelemään missä määrin aikuisia on seitsemässä roolissa.

Aihe on ajankohtainen - ei vain oman kiinnostukseni takia - vaan myös siksi, että nuorten ja aikuisten harrastuksen yhteensovittaminen luontevasti voi antaa paljon molemmille ja tukea myös nuorten kasvua. Lisäksi uusien jäsenten, myös aikuisten, rekrytoiminen harrastustoimintaan on aina ajankohtaista. Aikuiset ovat kiinnostuneet

koko ajan enemmän aikuisten partiotoiminnasta ainakin Partiojohtaja-lehden uutisen mukaan (Ylinen 2015). Aikuisilla ei tällä hetkellä ole partio-ohjelmassa määriteltyä toimintaa ollenkaan, vaan heidän tehtävänä on nuorempien kasvun tukeminen. Partiojohtaja-lehdessä on useassa pääkirjoituksessa pohdittu aikuisten suhdetta partioon. Keskusteluissa pinnalle on noussut kysymykset aikuisten omasta toiminnasta ja siitä pitäisikö sitä lisätä. Miten se onnistuisi vaarantamatta partion kasvatustavoitteita? Nyt vanhempia suositellaan otettavaksi mukaan leireille ja on ollut puhetta K 13-lippukunnista, joissa alaikäraja olisi 13 vuotta. Tällaista lippukuntaa on tuskin vielä hetkeen tulossa, mutta se ei poista sitä tosi asiaa, että aikuisiakin kaivataan lisää partioon.

Yhteisöpedagogille partio voi olla harrastus, mutta myös työpaikka. Suomen Partiolaiset hakee välillä kasvatusjohtajan- ja ohjelmajohtajan toimeen sekä muihin toimiin työntekijöitä joihin yhteisöpedagogin koulutuksella olisi hyötyä. Yhteisöpedagogeilla on vankka osaaminen nuorisotyöstä ja heidän kokemuksiinsa ja osaamistaan voi hyvin käyttää hyödyksi myös nuorisjärjestössä. Yhteisöpedagogeille järjestöt ovat yksi niistä työantajista, joiden piiriin yhteisöpedagogit työllistyvät. Partio ei eroa tässä millään tavalla.

2 TILAAJA – SUOMEN PARTIOLAISET RY

Opinnäytetyön tilaaja on Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry, joka on World Association of Girl Guides and Girl Scoutsin (WAGGGS) ja World Organisation of Scout Movementin (WOSM) jäsen. Suomen partiolaiset on suomalaisen partioliikkeen kattojärjestö, joka vastaa maassamme suomen- ja ruotsinkielisestä partiotoiminnasta. Suomen Partiolaiset ry valvoo, että partiotoiminta pysyy maailmanjärjestöjen periaatteiden mukaisina ja vie toiminnallaan eteenpäin WAGGGSin ja WOSMin tavoitteita. SP-SF on Suomen suurin nuorten vapaaehtoisjärjestö 65,000 jäsenellään. (Suomen Partiolaiset ry. 2015b; Suomen Partiolaiset ry. 2015g.)

Suomen Partiolaiset ry. muodostuu piireistä, joita on Suomessa tällä hetkellä 10. Piirien tehtävä on tukea lippukuntien toimintaa järjestämällä tapahtumia, koulutusta ja koordinoimalla alueellista yhteistyötä. Piirileirit ja erilaiset kurssit kokoavat yhteen alueen harrastajat ja rakentavat näin yhteistyötä yli lippukuntien rajojen. Piirit taas muodostuvat alueellaan olevista lippukunnista. Lippukunta tarkoittaa partion paikallisyhdistystä ja niitä on Suomessa monenlaisia. Tällä hetkellä Suomessa toimii noin 750 lippukuntaa 302 kunnassa. Lippukunnat toteuttavat partio-ohjelmaa omien erityispiirteidensä mukaan. (Niilo-Rämä 2008, 17; Suomen Partiolaiset ry. 2015d; Suomen Partiolaiset ry. 2015e.)

2.1 Partio organisaationa

Suomessa toimii vain yksi kansainvälisen partioliikkeen edustaja: Suomen Partiolaiset ry, joka kuuluu molempiin maailman järjestöihin: WOSM:iin ja WAGGGSiin. WOSMin toiminta on avointa sekä tytöille että pojille. WOSM:iin kuuluu 161 maan partiojärjestöjä ja noin 30 miljoonaa partiolaista, näistä kolmasosa on tyttöjä. Toinen maailmanjärjestö WAGGGS on partiotyttöjen liitto. WAGGGS:in tavoitteina on tyttöjen aseman parantaminen etenkin kehitysmaissa. Siihen kuuluu 145 jäsenmaata ja partiolaisia on yli 10 miljoonaa. (Suomen Partiolaiset ry 2015b.)

2.2 Piiri

Suomen Partiolaiset ry jakaantuu kymmeneen piiriin: Lapin, Järvi-Suomen, Pohjanmaan, Lounais-Suomen, Hämeen, Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Uudenmaan ja Pääkaupunkiseudun partiolaisiin sekä ruotsinkieliseen Finlands Svenska Scouter:iin, joka hoitaa valtakunnallisesti ruotsinkielistä partiotoimintaa (Suomen Partiolaiset ry 2015e).

Piireillä on useita tehtäviä, mutta pääasiallisin on lippukuntien toiminnallinen tukeminen. Tehtävät jakaantuvat kuuteen osa-alueeseen: aluetyöhön, ohjelmaan, koulutukseen, viestintään, talouteen ja hallintoon. Aluetyö on keskeisessä osassa siitä tuesta, mitä piireillä on tarjottavana lippukunnille. Piirin ydintehtäviä on seurata lippukuntien tilannetta ja tuntea niiden toiminta. Velvollisuutena on antaa tukea ja apua, jos lippukunnilla on vaikeuksia. Jokaisella lippukunnanjohtajalla on oma alueohjaaja, jonka puoleen voi kääntyä, jos jokin asia painaa mieltä. Johtajan ja ohjaajan välit ovat luottamukselliset. (Niilo-Rämä 2008, 186–187.)

Piirin tärkeimpänä tehtävänä on lippukuntien ikäkausitoiminnan tukeminen. Sen koordinoiviin tehtäviin kuuluvat valtakunnallisten partiotapahtumien järjestäminen sekä ohjelmien järjestäminen yhteisesti alueensa lippukunnille ja tähän liittyen huolehtiminen siitä, että lippukunnissa on ohjelman toteuttamiseen riittävät taidot.. Piirin tuleekin järjestää koulutusta, joka takaa partio-ohjelman toteutumisen lippukunnissa sekä tukea lippukuntia niiden vastuulla olevissa koulutuksissa. Piiri huolehtii sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä sekä julkisuuskuvastaan, tiedottaa lippukunnille kurseistaan ja ohjelmistaan ja auttaa lippukuntia kehittämään niiden omaa viestintää. (Mt., 186–187.)

Talouden näkökulmasta piirin tehtävänä on edistää lippukuntien taloudenhoitoa ja varainhankintaa sekä järjestää tapahtumansa siten, että ne ovat kustannuksiltaan kohtuullisia. Hallintoon liittyviä tehtäviä on puolustaa partiotoimintaa ja valvoa partion etua piirin toiminta-alueella. Tämä näkyy muun muassa siten, että lippukunnilla on sopivat toimitilat ja retkeilymaastoja kohtuullisen matkan päässä kotipaikasta. (Mt., 186–187.)

2.3 Lippukunta

Lippukunta on partion paikallisyhdistys (Niilo-Rämä 2008, 172). Lippukunnat ovat partiotoiminnan perusta ja yleensä, jos haluaa mukaan partioon, tulee liittyä johonkin lippukuntaan. Lippukunta on se paikka, jossa ja jonka mukana tapahtuu suurin osa toiminnasta. Lippukunnissa pääsee lapsena ja nuorena johonkin omalle ikäkaudelleen sopivaan ryhmään, jonka ohjaajana toimii vanhempi nuori tai aikuinen. Aikuisena liittyessä pääsee joko ryhmien ohjaajaksi tai erilaisiin lippukunnan tarjoamiin pesteihin.

Suomessa on tällä hetkellä noin 750 lippukuntaa, joista suurin osa on yhteislippukuntia. Suomessa on myös pelkästään tyttö- tai poikalippukuntia. Osa lippukunnista on suuntautunut meri- ja sisupartio toimintaan. Meripartiolaisia on suunnilleen 9 000 ja he ovat jakautuneet 100 lippukuntaan merelle ja sisävesille. Sisupartiolaisia on puolestaan 450 ja lippukuntia yhteensä 60 eripuolilla Suomessa. Sisupartiolaiset ovat partiolaisia, jotka tarvitsevat erityistukea partiossa joko vamman, pitkäaikaissairaudesta tai jonkin muun ominaisuuden takia. (Mt., 172; Suomen Partiolaiset ry 2015a; Suomen Partiolaiset ry. 2015c; Suomen Partiolaiset ry. 2015d.)

3 PARTION KASVATUSTAVOITTEET JA IKÄKAUSIRYHMÄT

Nuorisotyössä on aina tavoitteena myös kasvatuksellinen toiminta. Kiilakoski (2015, 154) kirjoittaa, että nuorisotyö ei ole mitä tahansa oppimista, vaan lähtökohtana on se, että nuorisotyöllä pyritään edistämään terveellisiä elämäntapoja ja auttamaan nuorta kiinnittymään yhteiskuntaan. Nuorisotyö sitoutuu tukemaan nuorten hyvää elämää ja antamaan nuorille mahdollisuuden toimia omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäen. Nämä pyrkimykset näkyvät myös partion toiminnassa, jonka kasvatustavoitteet ovat olleet samoja jo vuosia.

3.1 Partion kasvatustoiminta

Partio on kasvatustoimintaa, jonka tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua huomioiden näiden yksilölliset ominaispiirteet. Päämäärä on kasvattaa Suomen nuorista persoonallisuuksiltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoisia, itsenäisesti ajattelevia, vastuuntuntoisia ja aktiivisia paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäseniä. Päämäärä on melkein sama kaikkialla maailmassa ja se on ja todennäköisesti tulee pysymään samanlaisena tarkoitukseltaan. Kasvatustavoitteet konkretisoivat partion päämäärää ja ne ovat sidoksissa aikaan, yhteiskuntaan ja kulttuuriin. (Niilo-Rämä 2008, 96–100; Suomen Partiolaiset ry. 2009c.)

Kasvatustavoitteet ovat jaettu neljään osaan: suhde itseen, toiseen, ympäristöön ja yhteiskuntaan. Yhdessä ne sisältävät mm. seuraavat asiat, jotka ovat oman elämän hallinta ja terveet elämäntavat, ihmisyyden arvostaminen ja toisten kunnioittaminen, empatian tunteminen, kyky toimia ryhmässä ja isommassa organisaatiossa, ymmärrystä omaa ja muiden kulttuuria kohtaan, vastuunottamista ja sitoutumista ja luonnon kunnioittamista. (Niilo-Rämä 2008, 96–100; Suomen Partiolaiset ry. 2009c.)

Partiossa, kuten nuorisotyössä yleensä, kasvatuksen ajatellaan olevan nuoresta lähtevää. Kasvatus ei siis ole sellaista, jonka avulla tuodaan ulkopuolelta erilaisia oppisisältöjä ja ohjailtaisiin tällä tavoin kasvatettava siihen suuntaan, mihin kasvattaja haluaa. Nuorisotyössä kasvattaja tukee nuorta ja luo tälle turvalliset kasvuolosuhteet. Kasvattajan tehtävä on poistaa esteitä ja antaa mahdollisuuksia. (Kiilakoski 2015, 158.) Nuorisotyössä voidaan tukea ja ohjata erityisesti lapsen ja nuoren sosiaalista kehitystä ja kasvua. Keltikangas-Järvinen (1999) painottaa, että sosiaalisuuteen kuuluu kyky pitkäaikaisiin, tunnepitoisiin ihmissuhteisiin, kyky arvostaa ja kunnioittaa muita ihmisiä ja ottaa heidät huomioon sekä kykyä käyttäytyä sovittujen sääntöjen mukaan. Tästä näkökulmasta sosiaalisuuden tukeminen edistää tasapainoista psyykkistä kehitystä ja samalla sosiaalista kasvua voi pitää psyykkisen kehittymisen tavoitteena. Sosiaalisen kasvun myötä nuori oppii myös ilmaisemaan itseään ja tarpeitaan sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla muiden huomioiden. Kaikki nämä sosiaaliseen kasvuun kuuluvat elementit ovat partioarvojen mukaisia.

Parhaiten näihin kasvatustyön tavoitteisiin on partiotyössä koettu päästävän, kun kohderyhmä eli 7–22-vuotiaat jaetaan viiteen ikäkauteen. Ikäkausiin jakamisen ansiosta eri kasvuvaiheet ja niiden tuomat tarpeet voidaan ottaa paremmin huomioon ja kehittää ohjelmaa sellaiseksi, että se palvelee parhaiten kutakin ikäkautta. (Niilo-Rämä 2008, 97.)

3.2 Ikäkausiryhmät

Ensimmäinen ikäkausi on sudenpennot eli 7–9-vuotiaat lapset. Siinä iässä lapsi on vielä selkeästi lapsi, jonka koulutaipale on vasta alussa tuoden mukanaan uusia haasteita sosiaalisissa ja psyykkisissä taidoissa. Uusien asioiden opettelu ja ryhmään sopeutuminen ja yhdessä toimiminen ryhmän eduksi aikuisen johdolla onkin ikäryhmän keskeisiä kasvatustavoitteita. Sudenpentu on vielä riippuvainen aikuisesta ja aikuisen ohjaus ja tuki on ensisijaisen tärkeitä tässä ikäkaudessa. (Niilo-Rämä 2008, 118–119.)

Toinen ikäkausi on seikkailijat, 10–12-vuotiaat lapset. Tähän ikään tullessa lapsi on toimielias, neuvokas, oikeudenmukainen ja osaa toimia ryhmässä ja olla yhteistyökykyinen. Lapsi hallitsee ryhmätaitoja, on sopeutuvainen ja noudattaa hyvin sääntöjä. Ikäryhmä on otollinen johtajakokeiluille, kunhan hyvä taustatuki on kunnossa. Seikkailijoiden keskeisiä kasvatustavoitteita on oppia toimimaan ryhmässä sen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi, kokeilla omaa osaamistaan ryhmässä ja saada onnistumisen kokemuksia. Vaikka seikkailija osaa toimia pienryhmässä, hän tarvitsee kuitenkin vielä aikuisen tukea ja läsnäoloa. Seikkailijat harjoittelevat jo vartionjohtamista ja aikuisen apu siinä on tärkeää. (Niilo-Rämä 2008, 120–121.)

Tarpojat on kolmas ikäkausiryhmä ja se käsittää 12–15-vuotiaat. Tässä ikävaiheessa ollaan kahden vaiheilla: joissakin asioissa samaistutaan nuoriin ja valmiuksia on vastuuseen, toisissa taas enemmän lapsen asemaan ja riippuvuuteen. Murrosikä jyllää päällä ja sopeutuminen uuteen minäkuvaan ja rajuun biologiseen muutokseen ovat uuvuttavia, eikä voimia jää pitkäjänteiseen tavoitteelliseen toimintaan, joka ottaisi tasapuolisesti muut huomioon. Tyypillistä on hetkellinen innostuminen ja

vetäytyminen, ajoittainen yhteistyö ja taas kyseenalaistaminen ja auktoriteettien vastustaminen. Varhaisnuorelle toimivampi ryhmä on laajempi ja väljempi kuin se, missä seikkailijat ja sudenpennut toimivat. Varhaisnuoren mielipiteiden ja tunteiden ailahtelun vuoksi aikuisen tuoma vakaus ja selkeät ja sovitut tavoitteet tuovat väljempäänkin ryhmään raamit, joissa toimia. Varhaisnuori tarvitsee ohjausta, mutta myös tilaa itselleen ja aikaa toimia ja kokeilla omia taitojaan. Varhaisnuorelta voidaan jo odottaa ja vaatia asiallista käytöstä ja rehellisyyttä. Tarpojen keskeisiä kasvatustavoitteita ovat sosiaalisen ympäristön laajentaminen, käytännön taitojen soveltaminen ja itseohjautuvuuden kehittyminen. Tarpojen toiminta on perusteltua ja konkreettista. Toimintaa ohjaa samoaja, joka on muutaman vuoden vanhempi kuin tarpoja. Samoajalla on kuitenkin aikuisen tuki käytettävissä ja aikuisen läsnäolon tulee olla tarvittaessa saatavilla. (Niilo-Rämä 2008, 123 - 125.)

Samoajat olivat jo hieman vanhempia kuin tarpojat eli 15–17-vuotiaita nuoria. Samoajat muodostavat partio-ohjelmassa neljännen ikäkauden. Murrosiän tuoma biologinen kehitys alkaa tasoittua. Uutena mukaan tulevat seurustelu ja seksuaalisuus. Parisuhteessa toimiminen on kuitenkin vielä itsekeskeistä. Nuori pystyy selviytymään itsenäisesti tilanteista ja toimimaan erilaisissa ryhmissä, ajattelu on abstraktimpaa kuin aiemmin. Samoaja toimii omassa vartiossa, mutta aiempaa innokkaammin osallistutaan toimintaan yhdessä muiden lippukuntien kanssa erilaisten leirien, iltamien ja retkien muodossa. Samoajien vartionjohtajana toimii samaan ikäkauteen kuuluva vertaisjohtaja. Aikuinen on selkeästi taustalla, eikä tämän läsnäoloa tarvita joka kokoukseen tai toimintaan. Näin nuorelle jää tilaa omalle itsenäistymiselle. Samoajien kasvatustavoitteilla pyritään nuoren oma-aloitteiseen vastuun ottamiseen itsestään ja ryhmästään, sillä he ohjaavat jo omia vartiolaisiaan ja vertaisiaan. (Niilo-Rämä 2008, 127–128.)

Viimeinen ikäkausiryhmä on vaeltajat, jotka ovat jo täysi-ikäisiä ja aikuistumassa, mutta kokevat vielä sisäisiä myllerryksen hetkiä ja etsivät omaa itseään ja paikkaansa ryhmässä. Vaeltajan toiminta on pitkäjänteisempää ja muita huomioon ottavampaa kuin aiemmissa ikäkausissa. Ikäkauteen kuuluu seesteisyys, omatoimisuus ja vastuullisuus. Seurustelu on kehittynyt toisen huomioimisella ja suhteesta vanhempiin tulee toverillisempää. Vaeltajat ohjaavat itse toimintaansa saaden tukea aikuiselta johtajalta. Toiminta ei ole enää niin säännöllistä ja

viikoittaista kuin aiemmin. Tässä vaiheessa yhteistyö muiden lippukuntien kanssa lisääntyy entisestään ja yhteisiä tapahtumia suunnitellaan ja toteutetaan. (Niilo-Rämä 2008, 129–130.)

Vaikka aikuiset, eli yli 22-vuotiaat, eivät varsinaisesti kuulu ikäkausiin, on partio-ohjelmassa huomioitu heidätkin. Aikuinen voi toimia ikäkausivastaavana tai ikäkauden aikuisena johtajana esimerkiksi sudenpenturyhmässä. Aikuinen voi valjastaa oman tietonsa ja taitonsa lippukunnan käyttöön toimimalla eksperttinä tai kouluttajana. Aikuinen voi hoitaa hallinnollisia tehtäviä tai puuhata esimerkiksi leireillä muonituksessa, huollossa ja lippukunnan tiedotuksessa tai varainhankinnassa. (Niilo-Rämä 2008, 136.)

3.3 Aikuisen rooli partiossa

Selvää on, että aikuisen merkitystä lasten ja nuorten kasvatuksessa ei voi vähätellä, sillä pääasiallinen vastuu lapsen ja nuoren kehityksestä on yksinomaan aikuisella. Aikuisen tehtävä on varmistaa, että lapsilla on turvattu ympäristö, jossa voi kokeilla onnistumisten ja virheiden kautta omaa osaamistaan.

Lapset ja nuoret tarvitsevat ympärilleen turvallisia, luotettavia aikuisia, joita on helppo lähestyä asiassa kuin asiassa. Tällaisia aikuisia tulisi löytyä kaikkialta lasten toimintaympäristöistä. Tietysti lähtökohta on omissa vanhemmissa kotona, jossa pääasiallisen kasvatuksen pitäisi tapahtua. Mutta yhtälailla koulusta löytyy välittäviä aikuisia. Eikä pidä unohtaa harrastuksia. Monesti valmentajista ja ohjaajista tulee tärkeitä esikuvia ja luottohenkilöitä lapsille ja nuorille. Valmentajat ja ohjaajat toimivat yleensä tiiviisti yhteistyössä perheen kanssa, tuntevat hyvin nuoren ja ovat olleet mukana tämän eri kehitysvaiheissa.

Tämä tulee ilmi jo lastensuojelulain pääperiaatteissa. Lain mukaan vanhempien ja huoltajien on turvattava lapsen ja nuoren kehitys ja he ovat siitä ensisijaisesti vastuussa. Toki lain tehtävänä on tukea vanhempia tässä. Ehkäisevän lastensuojelun tulee antaa vanhemmille apua kasvatuksessa ja edistää lasten

kasvua. Ehkäisevää lastensuojelua tapahtuu esimerkiksi opetuksessa ja nuorisotyössä. (Lastensuojelulaki 2007.)

Partiossa aikuisen tärkeys on korostetussa asemassa, sillä partio-ohjelman kasvatustavoitteita ei voida saavuttaa ilman aikuisen paneutumista nuorten ohjaamiseen. Pääasiallisesta toiminnasta vastaakin aikuinen. Aikuisen velvollisuus on myös partiossa tukea lasten kasvua ja ilmoittaa viranomaisille, jos epäilee lapsen kaltoin kohtelua.

Aikuisen tehtävä partiossa on mahdollistaa lasten ja nuorten toimintaa, ennen kaikkea olemalla kasvattaja. Sudenpennuille aikuinen on turvallinen johtaja ja muille ikäkausille aikuinen on pikemminkin isosisko tai -veli, joka lempeästi ohjaa nuoret johtamaan itse itseään, toisiaan ja nuorempiaan. Aikuinen on nuoremmille esimerkki ja hänen toimintansa tulee olla partioarvojen mukaista. Aikuisella on erilainen aikaperspektiivi kuin nuoremmilla. Hän hahmottaa asiat kokonaisvaltaisesti, pitkinä linjoina ja ymmärtää ajan jatkuvuuden. Siksi lippukunnissa tulisi olla muutama aikuinen, joka näkee eri ikäkaudet kehitysjatkumossa ja ymmärtää niiden kasvatustavoitteet. (Suomen Partiolaiset ry 2009a.)

Vaikka aikuisella on paljon vastuuta ja velvoitteita, tulee hänen antaa tilaa nuorille. Partiossa on pitkään ollut tavoitteena nuorten oma johtaminen ja kokemus vastuusta. Aikuinen ikään kuin vaikuttaa taustalla ja häneltä tulee saada tarvittaessa apua ja neuvoja. Partiossakin on tilanteita, joita selvittämään ja purkamaan tarvitaan aikuisen kokemusta ja laajempaa näkemystä. Esimerkiksi epäonnistumiset saadaan muutettua oppimiskokemuksiksi, erityisesti kiusaamistapaukset ja syrjintä tulee purkaa yhdessä, jottei haittavaikutuksia yksilö- ja ryhmätasolla pääse syntymään. (Suomen Partiolaiset ry 2009a.)

Aikuinen partiossa on välittävä ja luotettava henkilö. Hän ymmärtää antaa nuorille mahdollisuuden kokeilla asioita ja toteuttaa itseään, ilman että omalla toiminnallaan puuttuu siihen liian jyrkästi ja voimakkaasti. Partio on ensisijaisesti lasten ja nuorten järjestö, jonka taustavaikuttajana aikuinen toimii. Partiossa pääsee kokeilemaan, johtamaan ja ottamaan vastuuta jo sudenpennuista alkaen. Tietysti ensiaskeleet vastuunottoon ovat pieniä ja ne kasvavat lapsen varttuessa kohti aikuisuutta.

Aikuisille on määritelty muitakin rooleja kuin kasvattajan rooli. Keväällä 2015 SP-SF:n aikuisryhmä on tehnyt työkalun, jossa on havainnollistettu seitsemän erilaista roolia vapaaehtoisille. Kyseinen työkalu löytyy liitteistä yksi. Kyselylläni pyrin selvittämään miten nämä roolit näkyvät lippukunnissa ja kuinka hyvin vapaaehtoisten tehtävät tukevat näitä rooleja.

4 VAPAAEHTOISTEN MOTIVAATIO

Tässä luvussa käsitellään vapaaehtoisten motivaatiota ja aktiivisuutta osallistua vapaaehtoistoimintaan. Aikuiset partiossa toimivat vapaaehtoisina ja antavat aikaansa ja osaamistaan lippukuntien ja ryhmien käyttöön niin paljon kuin pystyvät ja jaksavat. Kyselyssäni tiedustelin lippukunnanjohtajilta heidän vapaaehtoistensa aktiivisuutta ja sitä mitä kautta aikuisia saadaan lippukuntaan. Rekrytoinnin tahot kertovat omalla tavallaan motivaatiosta, vaikkei sitä suoraan kysytykään; esimerkiksi sudenpentujen vanhempia voi motivoida vapaaehtoiseksi ryhtymisessä yhteinen harrastus oman lapsen kanssa ja niitä aikuisia, jotka jatkavat edelleen, saattaa pitää mukana vanhat kaverit ja tuttu toiminta.

Luvussa on käsitelty motivaatioista Suomessa vapaaehtoistoiminnassa yleensä ja yhdessä kappaleessa nimenomaan partiossa olevien aikuisten motivaatiota.

4.1 Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan määritelmä

Kansalaistoiminta Aaro Harjun (2010) mukaan on yhteiseksi hyväksi tapahtuvaa ihmisen aktiivista toimintaa. Ensimmäinen tunnusmerkki on ihmisen antama työpanos. Työpanoksen määrällä ei tässä ole merkitystä vaan sillä, että työpanos on konkreettista. Eli pelkästään rahallinen mukana olo eli taloudellinen tuki järjestöille tai yhdistyksille tai satunnainen vuosijuhlaan osallistuminen ei vielä ole

kansalaistoimintaa, mutta jos on ollut mukana järjestämässä tapahtumaa, voidaan silloin jo puhua kansalaistoiminnasta. (Harju 2010, 10.)

Kansalaistoiminnaksi ei myöskään lasketa toimintaa, joka kohdistuu oman perheen tai lähipiirin tai työyhteisön auttamiseksi. Kansalaistoiminnaksi kutsutun toiminnan tulee suuntautua itsestä pois päin eli hyöty aktiivisuudesta tulee kohdentaa jonnekin muualle kuin itselle, lähipiirille tai työyhteisöön. (Mt., 10–11.)

Kolmas tunnusmerkki on yhdessä toimiminen. Toiminta voi olla individuaalista, esim. lipaskeräys, mutta edellytyksenä on kuitenkin aina useamman henkilön panos ja jonkinlainen organisointi taustalla. Tämä ei tarkoita sitä, että kansalaistoimintaa on ainoastaan rekisteröidyissä yhdistyksissä tai järjestöissä. Eli kansalaistoimintaa voi olla kaikki kansalaisten yhdessä tekemä toiminta, oli se sitten rekisteröidyissä tai rekisteröimättömissä yhdistyksissä ja järjestöissä. Tärkeää on yhteiseksi hyödyksi tekeminen. (Mt., 11.)

Vapaaehtoistoiminnan voi määritellä varsin samalla tavalla kuin kansalaistoiminnan. Harjun (2010) mukaan vapaaehtoistoiminnalla tarkoitetaan kansalaisten laaja-alaista osallistumista ilman taloudellista korvausta yhteiseksi hyväksi tähtäävään toimintaan. Eli silloin kun ihminen tarjoaa konkreettista työpanostaan ilman rahallista korvausta, voidaan puhua vapaaehtoistoiminnasta tai -työstä. Vapaaehtoistyöstä puhutaan silloin kun henkilö tarjoaa täyspainoista työtä esim. talkootyötä ilmaiseksi. Henkilö ei vain puuhastele, vaan hän on antanut oman osaamisensa ja työpanoksensa yhteisen hyvän käyttöön. (Mt., 118.)

Vapaaehtoistyö ja kansalaistoiminta eroavat siinä, että vapaaehtoistyötä voi olla vaikka sedän mökin kunnostus, mutta kansalaistoimintaa se ei ole, sillä hyöty kohdistuu vain lähipiirille eli sedälle (mt., 11).

4.2 Vapaaehtoistoiminnan suosio

Suomalaiset ovat hyvin aktiivisia vapaaehtoistyön tekijöitä ja me pärjäämme hyvin kansainvälisessä vertailussa. Keskimäärin suomalaiset käyttävät aikaa vapaaehtoistoimintaan melkein 18 tuntia kuukaudessa, mikä tarkoittaa viikkomäärältä yli neljää tuntia. Vielä aktiivisempia toimijoita ovat nuoret (15–24-vuotiaat) sekä iäkkäämmät henkilöt, jotka osallistuvat lähes 20 tuntia kuukaudessa. (Harju 2010, 120.)

Täysi-ikäisistä suomalaisista 66 prosenttia on mukana vähintään yhdessä järjestössä osallistumalla ainakin muutamia kertoja vuodessa järjestön toimintaan. Into osallistua järjestötoimintaan ei rajoitu vain yhteen järjestöön, vaan kaikista täysi-ikäisistä suomalaisista 44 prosenttia toimii vähintään kahdessa järjestössä ja peräti kolmannes suomalaisista on mukana kolmessa eri järjestötoiminnassa. Vain kolmasosa suomalaisista ei kuulu mihinkään järjestöön. Suomea voikin pitää vapaaehtoistoiminnan kultamaana ja täältä löytyy yli 100 000 erilaista rekisteröityä yhdistystä, puhumattakaan kaikesta organisoidun vapaaehtoistoiminnan ulkopuolella tapahtuvasta avustustyöstä. Naapuri- tai sukulaisavun ja kirkon piirissä tapahtuvan työn huomioiminen suurentaisivat luvut. (Harju 2010, 120; Siltaniemi, Hakkarainen, Londén, Luhtanen, Perälähti & Särkelä 2011, 149–150.)

Selvästi suosituimpia vapaaehtoistoiminnan alueita ovat ammatti- ja elinkeinojärjestöt, joiden yhteenlaskettu osallistumismäärä on reilut 40 prosenttia. Hyvänä kakkosena tulee liikunta- ja urheilujärjestöt, jotka kiinnostavat erityisesti miehiä, 35 prosentin kannatusmäärällään. Kolmanneksi suosituin on muut vapaa-ajan harrastusyhdistykset, joihin lukeutuvat esimerkiksi partio, 4H sekä metsästys- ja kalastus. Neljänneksi suosituin ja naisista kiinnostavin alue on sosiaali- ja terveysjärjestöt. Jos tarkastellaan pelkästään aktiivisesti järjestöjen toiminnassa mukana olevia henkilöitä, on suurin ryhmä silloin liikunta- ja urheilujärjestöillä, joiden toimintaan viikoittain osallistuvia on 15 prosenttia eli 660 000 henkilöä. Jos lukuun lisätään vielä alaikäiset harrastajat, on määrä huomattavasti suurempi. (Harju 2010, 120; Siltaniemi ym. 2011, 151–153.)

4.3 Vapaaehtoistoiminnan motivaatio

Kansalaisia motivoivat monet eri asiat, eikä yhtä suosituinta syytä vapaaehtoistoiminnassa mukana olemiseen ole. Olemme yksilöitä ja jokaista motivoivat omanlähtökohtansa mukaiset asiat. Kaikki syyt ovat arvokkaita ja tärkeitä vapaaehtoistoiminnan säilymisessä yhtä suosittuna kuin se on tähän päivään mennessä ollut. Motivaationa ei voi toimia pelkästään oman edun tavoittelu, vaan se kumpuaa jostain muualta: halusta auttaa ja olla luomassa yhdessä parempaa tulevaisuutta.

Suomalaisia motivoikin eniten juuri tuo halu auttaa. Vapaaehtoisista suomalaisista 41 prosenttia mieltää tämän ykkösmotivaatiokseen. Muita motivaattoreita ovat halu käyttää aikaansa johonkin hyödylliseen ja tarve saada säännöllinen päiväohjelma. Nämä syyt ovat kuitenkin vähäpätöisempiä kuin altruistisemmat tarkoitusperät.

Naisia motivoivat erityisesti auttamishalu, uusien ihmissuhteiden rakentaminen ja uusien asioiden oppiminen. Miehiä puolestaan motivoivat ystävien vaikutus, tunne kansallisvelvollisuudesta ja vapaa-ajan käyttäminen hyödylliseen tekemiseen. Maaseudulla innostus syntyy kansallisvelvollisuuden täyttämisestä, kun taas suurissa kaupungeissa syynä toimii auttamishalu. (Harju 2010, 120–121.)

Moilasen (2001) mukaan nykymaailmassa eivät pelkkä jalomieli ja hyvän tekeminen riitä kaikille. Ne voivat toimia lähtökohtana vapaaehtoistoiminnassa, mutta nykyihminen haluaa saada itselleen toiminnastaan ja tarjoamistaan palveluista jotakin vastineeksi, eikä tähän ainoastaan hyvä mieli välttämättä riitä. Näitä muita palkkioita voi olla vaikkapa seura, yhteenkuuluvuuden tunne, arvostus ja mukava ajankulu. Edellisten lisäksi vapaaehtoisen tulee saada kannustusta, kiitosta, mahdollisuuden koulutukseen ja palkituksi tulemiseen. Nykyään vapaaehtoiset tarvitsevat myös lepoa: vapaaehtoistoimintaankin voi väsyä. (Harju 2010, 122.)

4.4 Vapaaehtoistoiminnan motivaatio partiossa

Motivaatio toimia partiossa vapaaehtoisena perustuu varmasti aikalailta samanlaisiin taustasyihin kuin muussa vapaaehtoistoiminnassa. Vapaaehtoisten motivaatioita partiossa on selvitetty ainakin Räsänen-Ala-Ahon (2014) proseminaari-työssä, jonka tulosten perusteella voi sanoa, että partiossa toimivat aikuiset mieltävät partion pikemmin harrastuksena kuin vapaaehtoistoimintana. Lisäksi haastateltavat kuvaavat partiota elämäntapana, eikä sitä eroteta erikseen harrastus- tai vapaaehtoistoimintaan. Tätä korostanee se, että aikuisten omat arvot ovat samoja kuin partion. Vapaaehtoisten vastauksissa näkyy vahva yleismotivaatio eli käyttäytymisen pysyvyys. (Räsänen-Ala-Aho 2014, 45.)

Yksi vahvimista motivaatioista aikuisena partiossa toimimiseen on lapset (mt., 45): jos omat lapset ovat mukana, on helpompi liittyä uudestaan toimintaan ja pysyä siinä pidempään mukana. Kyse ei ole niinkään siitä, että vanhemmat valvoisivat lastensa tekemisiä vaan yhteisestä harrastuksesta, johon osallistutaan koko perheen voimin. Muihin motivoiviin tekijöihin kuuluvat muun muassa yhteiset arvot organisaation ja ryhmän kanssa, pestit (eli jokin partiojohtajien tehtäväalue kuten sudenpentujen lauman johtaminen) ja vahva rooli-identiteetti. Silloin, kun vapaaehtoisen arvot ovat muovautuneet samoiksi kuin tämän ryhmän arvot tai kun vapaaehtoinen toimii erilaisissa pesteissä, hänen sitoutumisensa on vahvoilla kantimilla ryhmän ja organisaation toimintaan. (Mt., 45.)

Toiminnassa pysymiseen innostivat myös oman ammatillisuuden kehittyminen erilaisten pestien kautta ja yhteisöllisyys. Yhteisöllisyys näkyi yhtenä vahvimista motivaatiotekijöistä. Usein partio on elämäntapa, jonka piiristä löytyvät myös ystävät ja näiden kahden asian kautta partiolla on merkittävämpi osa elämästä kuin yksittäisellä harrastuksella. Tutkimuksessa selvisi, että ne jotka ovat sosiaalisesti aktiivisempia, sitoutuvat myös pitkäaikaisesti vapaaehtoistoimintaan. (Mt., 46.)

Monelle aikuiselle on partiosta muodostunut elämäntapa, sillä harrastus on alkanut usein jo pienenä sudenpentuna ja motivaatio mukana oloon on kasvanut vuosien ja kokemusten myötä. Monet kaverisuhteet ovat syntyneet partion kautta ja välit säilyvät pitkään yhteisen toiminnan kautta. Lisäksi omat lapset tai muut läheiset lapset kuten

kummilapset tai lapsenlapset innostavat mukaan toimintaan tai pysymään siellä, sillä yhteinen tekeminen lähentää.

5 AINESTO JA MENETELMÄT

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää lippukuntien vapaaehtoisten tehtävät ja selvittää vastaavatko toteutuneet tehtävät SP-SF:n aikuisryhmän keväällä 2015 tekemää vapaaehtoisten roolijakoa. Aikuisryhmä on valmistanut kevään 2015 aikana Vapaaehtoisen roolit – työkalun, jota voidaan käyttää aikuisia rekrytoitaessa, markkinoinnissa ja rooleja esiteltäessä. Vapaaehtoisten pestaaajien on hyvä tiedostaa millaisissa rooleissa vapaaehtoinen voisi toimia ja ymmärtää näiden roolien ero ja suhde toisiin rooleihin. (Suomen Partiolaiset ry. 2015f). Kyseinen työkalu on esitelty liitteessä yksi.

Työkalussa on määriteltä seitsemän roolia: tukija, osaja, johtaja, kouluttaja, osallistuja, ohjaaja ja kasvattaja. Roolien lisäksi on jokaisessa kohdassa lyhyt selite siitä, mitä kukin rooli tässä kohtaa tarkoittaa. Esimerkiksi tukija merkitsee rahallista mahdollistajaa, joka taloudellisesti tukee toimintaa vaikkapa lahjoitusten muodossa tai maksamalla jäsenmaksun osallistumatta muuhun toimintaan.

Vapaaehtoisilla on lippukunnissa erilaisia tehtäviä ja tarkoitukseni oli selvittää, mitkä ne tehtävät erityisesti ovat ja mihin tehtäviin kaivattaisiin enemmän aikuisia tekijöitä. Lisäksi pyrin selvittämään onko roolien kuvaamia tehtäviä käytössä tai tarvitaanko uusia tehtäviä ja tekijöitä ylipäätään. Yksi hypoteesini on, että lippukunnista löytyy runsaasti aikuisia johtajia, jotka vetävät nuorempia ryhmiä, kuten sudenpentuja ja tarpoja. Tämä sopisi hyvin jo partion määritelmään aikuisen roolista toimia eritoten kasvattajana. Lisäksi aikuisia on todennäköisimmin satunnaisissa työtehtävissä, koska heillä saattaa olla vaikeuksia sitoutua säännöllisesti viikoittaiseen toimintaan ja toisaalta satunnaisia tehtäviä voi olla säännöllisiä runsaammin tarjolla. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset talkootyöt.

5.1 Aineisto

Tutkimusta varten kerättiin aineisto lippukunnanjohtajille suunnatussa Webropol -kyselyssä. Lippukunnanjohtajat oli valittu kohdejoukoksi, koska uskon heidän tietävän parhaiten lippukuntansa asioista, tässä tapauksessa aikuisten jäsenten aktiivisuudesta ja lippukunnantehtävistä, joihin kaivattaisiin lisää aikuisia tekijöitä. Tutkimus on määrällinen ja tutkimusaineiston keräämiseen käytin kyselylomaketta. Tämä on tavallisin määrällisen tutkimuksen aineiston keruun tapa. Tarkemmin määriteltynä kysely on lähellä survey-tutkimusta, joka tarkoittaa, että kysely on vakioitu eli kaikilla vastaajilla on samat kysymykset. (Vilkkä 2015, 94; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 188.) Surveyn avulla kerätty tutkimus käsitellään yleensä kvantitatiivisesti eli havaintoaineisto soveltuu määrälliseen mittaamiseen (Hirsjärvi ym. 2008, 136; 188).

Keräsin aineiston kyselyllä, koska halusin laajemman näkemyksen tämän hetkisestä vapaaehtoisten aktiivisuudesta ja rooleista, enkä saisi kattavaa kuvaa esimerkiksi haastattelujen avulla. Haastattelu olisi ollut parempi vaihtoesto, jos olisin kohdentanut tutkimuksen vain tietylle alueelle kuten vaikkapa Jyväskylän seudun lippukuntien vapaaehtoisiiin, mutta nyt haluttiin selvittää koko Suomen tilannetta. Kyselylomaketutkimus soveltuu hyvin aineiston keräämiseen tavaksi tilanteessa, jossa vastaajat ovat hajallaan ja heitä on paljon. Valitsin perusjoukoksi lippukunnanjohtajat ja toteutin kyselyn kokonaisotantana eli otin mukaan koko perusjoukon, enkä käyttänyt mitään otantamenetelmää. Tämä on perusteltua, kun vastaajia on puolet tai edes kolmasosa perusjoukosta. (Mt., 94–98.)

Kysely sisälsi 11 kysymystä, jotka koostuivat taustakysymyksistä kuten kuinka monta jäsentä lippukunnassa on ja kuinka monta aikuista jäsentä on mukana. Kysymykset sisältävät sekä avoimia, että strukturoituja kysymyksiä, joissa on käytetty Likert-asteikkoa (1: erittäin tärkeä (eniten), 2: tärkeä, 3: 4: 5: ei yhtään tärkeä).

Kysely on kokonaisuudessaan liitteessä 2.

Tavoitteena oli selvittää ensinnäkin aikuisvapaaehtoistoiminnan nykytilanne ja osallistujia-aktiivisuus lippukunnissa

- sekä tarkemmin, millaisissa tehtävissä vapaaehtoisia on,

- kaivataanko aikuisia lisää ja
- jos, millaisiin tehtäviin.

Toisena tavoitteena oli selvittää, miten SP-SF ry:n aikuisryhmän Vapaaehtoisten roolit –työkalu vastaa toteutunutta roolitusta. Tämä kysymys jakautuu kahteen osaan:

- ensinnäkin, kuinka hyvin lippukunnat tuntevat roolijaon?
- toiseksi, miten aikuiset jakautuvat määriteltyihin rooleihin. Tätä varten pyysin lippukunnanjohtajia luokittelemaan lippukuntien vapaaehtoiset määriteltyihin rooleihin jakauman selvittämiseksi.

Kysely lähetettiin 720 lippukunnanjohtajalle eli lähes kaikkiin Suomen lippukuntiin. Kysely välitettiin olemassa olevan rekisterin kautta SP-SF:n toimesta, mikä mahdollisti laajan jakelun ja poisti vastaajien sähköpostiosoitteiden hankkimiseen tarvittavan työn (Valli & Perkkilä 2015, 111). Tällä tavalla pyrittiin suojelemaan vastaajien anonyymiutta. Yksi Internet-kyselyn haasteista on juuri anonyymiteetin turvaaminen. Esimerkiksi sähköpostiosoite voi paljastaa vastaajan henkilöllisyyden. (Vilka 2015, 95.)

SP-SF:n tiedonhallintakoordinaattori - joka toimi kyselyn välittäjänä lippukunnanjohtajille - arvioi, että aktiivisia lippukuntia olisi noin 400 ja niistä vastaisi ehkä puolet eli noin 200 lippukunnanjohtajaa. Oma arvioni oli hieman tätä alempi, sillä kysely lähti viikko ennen joulua, joka osaltaan saattaa laskea vastausmäärää.

Nettikyselyn huonoja puolia on vastausinnokkuuden heikkous eli vastausprosentti saattaa jäädä alhaiseksi (Vilka 2015, 94). Hyviä puolia taas on verkkokyselyjen toimituksen ja vastausten nopeus (Valli & Perkkilä 2015, 109). Viiden päivän jälkeen kyselyn lähettämisestä vastauksia oli tullut 111 kappaletta. Loppujen lopuksi vastauksia kertyi 135 kappaletta, vastausprosentiksi tuli 18,7. Vastausprosentti on tavallaan isompi, koska vastauksia oli odotettavissa 400 aktiiviselta lippukunnalta, jos otetaan tämä huomioon, on vastausprosentti 33,7 eli kolmannes vastasi kyselyyn.

5.2 Kyselyn toteutus

Kyselyä testattiin ennen lähettämistä SP-SF:n aikuisryhmän jäsenellä ja yhdellä ex-lippukunnanjohtajalla. Lisäksi kyselyn ruoti läpi vielä SP-SF:n tiedonhallintakoordinaattori. Vilkan (2015, 108) mukaan kysymyslomake tulee aina testata ennen sen lähettämistä. Testaaminen tarkoittaa, että muutama perusjoukkoon kuuluva arvioi kyselyä kriittisesti. Kohteena arvioinnissa pitäisi olla ainakin kysymysten ja vastausohjeiden selkeys, vastausvaihtoehtojen toimivuus, lomakkeen pituus ja vastauksiin käytetty aika. Kysely ei myöskään saisi olla liian pitkä. Testaajien olisi myös hyvä pystyä arvioimaan puuttuuko jokin olennainen kysymys tutkimusongelman kannalta ja onko mukana tarpeettomia kysymyksiä. Testaaminen tuli tarpeeseen, sillä jouduin muutamaaan otteeseen muokkaamaan ja karsimaan kysymyksiä ennen lopullista hyväksyntää.

Kyselyn mukaan laitettiin saatekirje, jossa kerrotaan mitä varten kysely on tehty, mitä sillä yritetään selvittää sekä kerrottiin vastausohjeet. Mukana oli linkki SP-SF:n aikuisryhmän tekemään Vapaaehtoisten roolit partiossa –työkaluun, jotta lippukunnanjohtajat voivat tutustua tähän. Lopuksi kirjeestä löytyi yhteystietoni mahdollisia kysymyksiä ja palautetta varten.

6 KYSELYN TULOKSET

6.1 Lippukunnat ja niiden jakautuminen

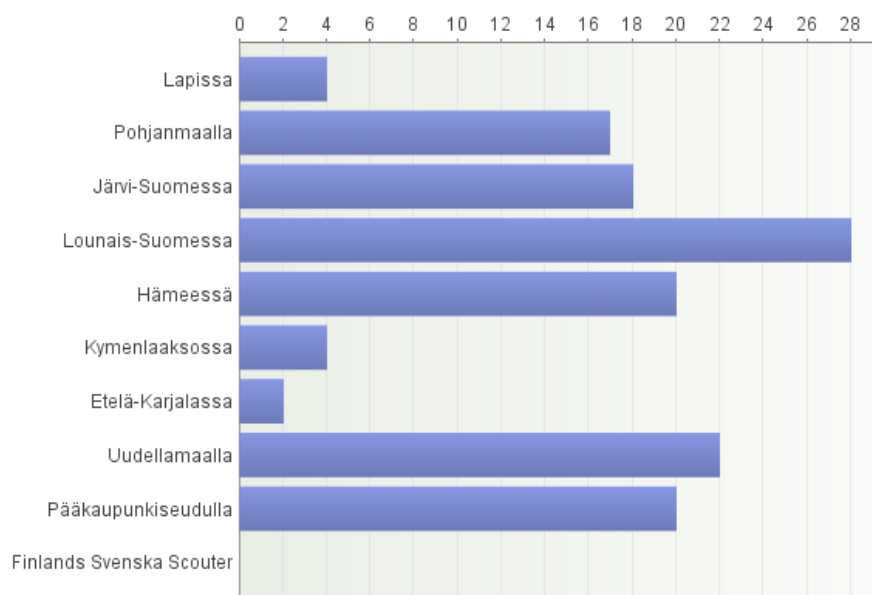
Vastanneista lippukunnanjohtajista suurin osa, 63 % (n=85) oli ollut toimessaan suhteellisen kauan eli yli kaksi vuotta. Lippukunnanjohtajana Yhdestä kahteen vuotta oli toiminut 25 % (34) ja loput 12 % (16) alle vuoden. Lippukunnanjohtajat ovat todennäköisesti olleet lippukunnassaan aktiivisia toimijoita pidemmän aikaa ennen johtoon siirtymistä. Kuitenkin kauemmin johtajina toimineet saattavat nähdä asiat laajempina kokonaisuuksina kuin vasta kautensa aloittaneet. Tästä näkökulmasta vastaajien kokemus on erittäin hyvä.

Kuviossa 1 on esitetty lippukuntien asemoituminen Suomen kartalla eli mihin piiriin lippukunta kuuluu. Vastauksista joka viides tuli Lounais-Suomesta, jonka lippukunnista 28 vastasi. Myös vastausaktiivisuus oli tällä alueella suurinta, eli vastanneiden lippukuntien määrä näiden kokonaismäärään suhteutettuna. Toiseksi eniten (16 %, n=22) vastauksia tuli Uudeltamaalta pois lukien pääkaupunkiseutu, joka kattoi vastauksista 15 % (n=20) kuten myös Häme. Kaiken kaikkiaan vastausaktiivisuus oli suurinta läntisessä ja eteläisessä Suomessa.

Kymenlaaksosta, Lapista ja Etelä-Karjalasta vastauksia tuli selkeästi lippukuntien määrään suhteutettuna hyvin vähän. Kymenlaaksossa toimii 25 lippukuntaa ja näistä vastauksia tuli vain neljältä. Lapissa on 24 lippukuntaa, joista viisi ei ole toiminnassa tällä hetkellä, mutta 19 aktiivisesta lippukunnasta vastauksia saatiin vain neljältä. Etelä-Karjalassa puolestaan on 22 lippukuntaa, joista vain kahdesta tuli vastaukset kyselyyn. Syytä vastausten vähyyteen näiltä alueilta voi vain arvailla. Kenties Itä-Suomessa ei ole niin aktiivista toimintaa kuin lännessä. Finlands Svenska Scouterin vastaukset ovat nollassa, koska kyselyä ei lähetetty ruotsinkielisiin lippukuntiin.

Tulleet vastaukset kuvaavat siis vain osittain koko maan tilannetta, mikä heikentää tulosten yleistettävyyttä. Vaikka kokonaisuudessaan vastausprosentti jäi alhaiseksi, 19 %:iin, vastasi 400 aktiivisesta lippukunnasta kuitenkin 34 %. Alueittaiset erot olivat

tätä suuremmat, kuten yllä ilmeni. Itä- ja Pohjois-Suomessa vastauksia tuli vain 18–21 % odotetusta. Näillä alueilla aktiiviset vastanneet voivat erota vastausta vaille jääneistä lippukunnista. Sen sijaan Etelä- ja Länsi-Suomen vastaukset ovat koko aluetta paremmin edustavia. Kaiken kaikkiaan vastaukset antavat jonkinlaista osviittaa siitä, mikä tilanne tällä hetkellä on lippukunnissa.

Kuvio 1 Vastaajien lippukunnat piireittäin (Vastaajien määrä 135)

Lippukunnan jäsenmäärä ja aikuisten eli yli 22-vuotiaiden määrä lippukunnassa oli kysytty tarkasti. Pääsääntöisesti lippukunnan koko ja aikuisten määrä liittyivät käänteisesti toisiinsa, eli mitä suurempi lippukunta oli, sitä pienempi oli siinä toimivien aikuisten suhteellinen määrä (osuus). Esimerkiksi, lippukunnassa jossa oli yli 120 jäsentä, aikuisten osuus jäi 15–20 %:iin eli aikuisia oli korkeintaan 20. Sen sijaan pienissä lippukunnissa, joissa jäsenmäärä on 40–60, aikuisia oli yleensä 25–33 %. Poikkeuksia oli kuitenkin kumpaankin suuntaan. Esimerkiksi lippukunnassa, jota voi pitää suurena 117 jäsenellään, aikuisia oli yli puolet (60) ja pienessä 31 jäsenen lippukunnassa oli vain viisi aikuista eli noin 16 %.

Seuraavassa kysymyksessä tiedustelin aikuisten aktiivisuutta lippukunnassa. Vastausjakaumat ovat nähtävissä taulukossa 1. Suurimmassa osassa lippukuntia toiminnassa mukana olevat aikuiset jäsenet osallistuvat kaikenlaiseen toimintaan

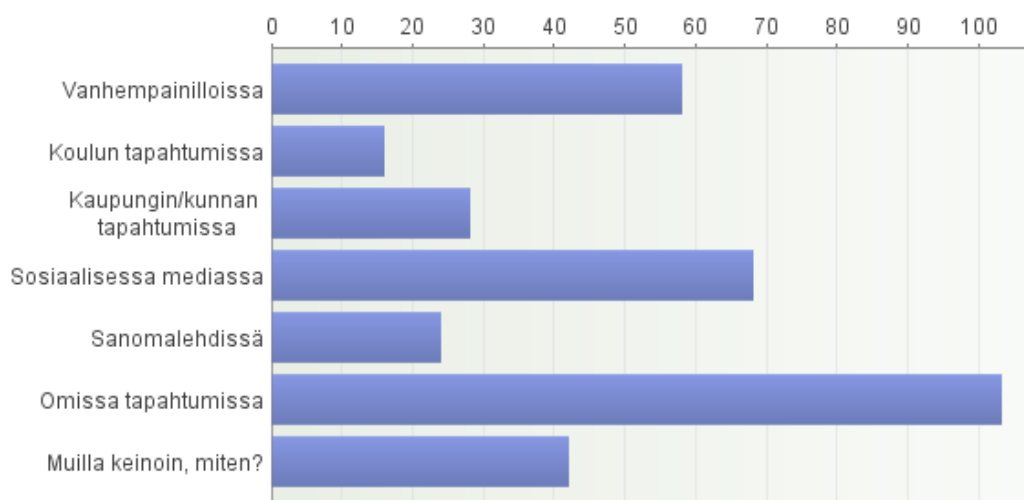
melko aktiivisesti tai hyvin aktiivisesti. Näin on vastanneista lippukunnista arvioinut yli 60 % kaikissa muissa tehtävissä paitsi lippukunnan kokouksissa (aktiivisia 51 %) ja talkoissa (aktiivisia 38 %). On toki huomattava, että löytyi muita lippukuntia, joissa joihinkin tehtäviin ei osallistunut lainkaan aikuisjäseniä, mutta tällaisia lippukuntia oli vain 1–6 % tehtävästä riippuen. Aktiivisinta osallistuminen oli lippukunnan tapahtumiin ja ryhmien kokouksiin, vastausten keskiarvo oli molemmissa yli 3,7. Tämä saattaa johtua siitä, että ne aikuiset jäsenet, jotka osallistuivat aktiivisesti toimintaan, osallistuivat juuri ryhmien johtamiseen, joka on olennainen osa lippukuntien viikoittaista toimintaa. Tähän liittyi varmasti myös kohtalaisen aktiivinen osallistuminen retkille ja leireille, johon lähdetään oman ryhmän mukana sekä hallitukseen kuulumisen. Ne aikuiset taas, jotka eivät osallistu aktiivisesti viikoittaiseen toimintaan, mutta haluavat olla jotenkin mukana, kokevat houkuttelevammaksi tapahtumat, jotka ovat satunnaisluonteisia kuten talkoot eivätkä vaadi omaa aikaa jatkuvasti niin paljon.

Taulukko 1 Lippukunnan aikuisjäsenten eri toimintoihin osallistumisaktiivisuus (%) (vastaajien määrä 134)

	Toimintaan osallistuminen					Yhteensä (n)	Keskiarvo
	1	2	3	4	5		
	ei ollenkaan			melko aktiivisesti	erittäin aktiivisesti		
Lippukunnan kokouksissa (kaikkia jäseniä koskevat kokoukset)	6	14	29	35	16	100 (134)	3,4
Ryhmien kokouksissa (osallistuminen eri ikäkausiryhmien johtajina)	5	11	20	36	28	100 (133)	3,71
Lippukunnan tapahtumissa (kauden avaukset, joulukirkko yms.)	2	8	31	36	24	100 (133)	3,74
Hallituksessa	4	17	14	37	28	100 (134)	3,68
Retkillä	1	11	28	38	22	100 (134)	3,67
Leireillä	2	16	22	38	22	100 (133)	3,62
Talkoissa	8	25	29	26	12	100 (131)	3,1

Kuviossa 2 on esitelty lippukunnan rekrytointitapoja. Vastaajat ovat voineet valita kaikki käytetyt tavat, ei siis yleisintä tai muutamaa yleisintä. Eniten rekrytointia tapahtuu omissa tapahtumissa, ainoastaan noin 15 % vastanneista lippukunnista ei käyttänyt näitä tilaisuuksia hyväksi rekrytointin suhteen. Toiseksi suosituin tapa oli

sosiaalinen media, joka oli tässä asiassa hyödynnetty joka toisessa lippukunnassa. Kolmanneksi suosituin väylä oli vanhempainillat, joita rekrytoinnissa käytti vajaa puolet. Muina keinoina, edellisiä selvästi harvemmin, mainittiin muun muassa omat verkostot ja tutut. Lisäksi ne aikuiset, jotka ovat jo mukana toiminnassa, olivat houkutelleet omia kavereitaan mukaan. Muutama vastaaja kertoi lippukunnassa käytetyn kaupan ilmoitustauluja ja oli sellainenkin, joka ei ole käyttänyt minkäänlaisia tapoja uusien aikuisten rekrytointiin. Muutamalla vastanneella lippukunnalla on käytössä Tervetuloa partioon -kurssi.

Kuvio 2 Uusien aikuisjäsenien rekrytointitavat

(Vastaajien määrä 125, vastaajat ovat voineet valita useamman vaihtoehdon.)

Edellä käsiteltiin aktiivisia tapoja rekrytoida uusia jäseniä. Samaa aihepiiriä lähestyttiin myös toisella tavalla. Nyt kyseessä ei ollut rekrytointitapa, vaan pikemminkin aikuisjäsenen sitoutumisen peruste: mitä kautta kontakti partioon on kehittynyt. Näitä jakaumia on esitelty Taulukossa 2.

Vastaukset olivat pitkälti odotusten mukaisia. Selvästi tavallisinta on, että aikuiset jäsenet olivat joko vanhoja, edelleen jatkavia jäseniä tai sudenpentujen vanhempia – usein ehkä nämä roolit ovat myös samanaikaisia. Yli 60 % aikuisjäsenistä tulee näitä kahta reittiä. Sudenpentuiän ylittäneiden partiolaisten vanhempia on myös liittynyt jonkin verran mukaan, mutta ero on selkeä sudenpentuikäisten vanhempiin. Vain 6

%,:ssa lippukunnista tämä oli väylä, jota pitkin eniten tuli mukaan aikuisjäseniä. Vähiten on puolestaan saatu aikuisjäseniä kokonaan uusista jäsenistä. Tämä on ymmärrettävää, sillä helpointa on saada jäseniä niistä, joille partio on jo jotenkin tuttu. Monia motivoi jatkamaan partion kautta saadut ystävät ja partion kanssa yhteinen arvoperusta. Tässä mielessä huomionarvoista kuitenkin on, että joka viidennessä vastanneista lippukunnista (n=108) eniten aikuisjäseniä on saatu nimenomaan täysin uusista liittyjistä. Tämä osoittanee, että rekrytointi voi onnistua houkuttamaan tutustumaan partioon aikuisiälläkin. Sen sijaan muista ryhmistä partiolaisia tulee hyvin vähän.

Taulukko 2 Aikuisjäsenten taustajakaumat (%) partiotoimintaan liittyen (Vastaajien määrä 132)

	Aikuisia jäseniä tullut					Yhteensä (n)	Keskiarvo
	1	2	3	4	5		
	vähiten				eniten		
Sudenpentujen vanhemmista	11	14	8	24	42	100 (106)	3,72
Muiden partiolaisten vanhemmista	14	25	29	25	6	100 (95)	2,85
Vanhoista jäsenistä, jotka jatkavat edelleen	3	13	23	22	39	100 (118)	3,81
Kokonaan uusista jäsenistä	22	38	19	15	6	100 (108)	2,45
Muista, mistä?	60	10	20	7	3	100 (30)	1,83

Lisäksi vanhemmat haluavat harrastuksen, jota koko perhe voi yhdessä harrastaa ja partio on varsin edullinen sellainen. Omat lapset partiossa on myös yksi motiiveista kuulua partioon (Räsänen-Ala-Aho 2014, 45). Muista ryhmistä, mitä ei ollut vaihtoehtoiksi lueteltu, mainittiin erityisesti muualta muuttaneet, jotka haluavat lähempää uuden lippukunnan. Kyseessä oli siis myös partiotoiminnan jatkaja, mutta ei oman lippukunnan kasvatti. Joku kysyi, että saavatko jotkut lippukunnat aikuisiakin mukaan toimintaan. Tämä vastaus saattaa olla satiirinen huomautus tai sitten jollain on oikeasti vaikeuksia saada aikuisia mukaan toimintaan. Tätä en yhtään epäile, sillä isoissa lippukunnissa aikuisia oli suhteessa muuhun jäsenmäärään vähän huolimatta ehkä paremmista mahdollisuuksista käyttää erilaisia rekrytointitapoja.

6.2 Aikuisjäsenten tehtävät lippukunnissa

Vapaaehtoisten tehtäviä lippukunnassa tiedustelin avoimella kysymyksellä, joka oli jaettu erillisiin tehtäväalueisiin kuten ikäkausiryhmät, hallitus, leirit, retket ja talkoot. Vastauksia tuli paljon. Kuvaavaa oli se, että ne olivat hyvin samanlaisia eri lippukunnissa.

Ikäkausiryhmissä eniten mainittuja tehtäviä olivat laumanjohtajat ja muiden ryhmien kuten tarpojien johtajat, ikäkausivastaavat, akelat (eli sudenpentujen johtajat), sammot (eli seikkailijoiden johtajat) ja luotsit (eli koulutetut johtajat, jotka vastaavat ikäkausiryhmien toiminnasta). Tämä on odotusten mukaista, koska myös partiotoiminnassa aikuisten tehtävänä pitäisi olla lasten ja nuorten kehityksen turvaaminen. Varsinkin sudenpentuikäisten ohjaamisessa aikuisen apu ja valvonta on hyödyksi, koska pienten lasten johtaminen on enemmän johdonmukaisuutta vaativampaa kuin vanhempien ikäkausiryhmien. Siinä aikuiset ovat ehkä hieman kokeneempia kuin nuoremmat ala-ikäiset johtajat.

Myös tuuraustehtävät oli mainittu yleisesti. Aikuiset ovat paljon apuna esim. ryhmissä. Apu näkyy muun muassa lasten vahtimisella, kuten eräässä vastauksessa mainittiin: *”Vanhemmat ovat vuorotellen valvovina silminä ja ylimääräisinä käsipareina.”* Aikuisesta on myös paljon apua silloin kun nuorempi johtaja johtaa laumaa, aikuinen voi olla turvana ja apuna lasten rauhoittamisessa.

Hallituksessa yleisimpiä tehtäviä aikuisilla vastausten perusteella näyttäisi olevan lippukunnanjohtajan, sihteerin ja taloudenhoitajan tehtävät sekä muuhun jäsenistöön kuuluminen. Lisäksi oli mainittu muita tehtäviä kuten kalustovastaava, tapahtumavastaava ja jäsenrekisterivastaava. Kuvaavaa vastauksissa oli se, että hyvin usea oli vastannut kaikkien tai lähes kaikkien hallitukseen kuuluvien olevan aikuisia.

”Kaikki hallituksen jäsenet aikuisia.”

”Kaikki hallituksen jäsenet ovat aikuisia; sihteeri, talousvastaava, varapuheenjohtaja.”

”Hallituksen jäsenenä 6 henkilöstä 5 aikuista.”

Eräs vastaaja myös perusteli, miksi aikuisia oli suosittu erilaisissa hallinnollisissa tehtävissä:

”Kaikki suuret pestit on tietoisesti annettu aikuisille, jotta nuoremmilla riittää paukkuja oman toiminnan tekemiseen.”

Vastapainoksi oli myös sellaisia lippukuntia, joissa ei ollut ollenkaan aikuisia jäseniä hallituksessa tai oli vain muutama. Perusteluiksi tälle ratkaisulle lippukunnat kertoivat, että hallituksessa kuuluu olla sellaisia henkilöitä, jotka osallistuvat aktiivisesti kaikkeen lippukunnan toimintaan. Ilmeisesti näiden lippukuntien aikuiset eivät ole silloin kovinkaan aktiivisesti toiminnassa mukana. Kahdessa lippukunnassa ei hallitusta ollut ollenkaan.

” (Aikuisia) Ei ole mukana.”

”Muutama aikuinen jäsen ((heillä) pitkä ura lippukunnassa) hallituksessa. Mielestäni tärkeää, että hallituslaiset ovat aktiivisia muutenkin lippukunnassa, joten ei ns. vain hallituslaisia joilla ei käsitystä aktiivitoiminnasta.”

”(Hallitus) Pyörii samoajilla ja vaeltajilla.”

Yhteenvetona voi todeta, että aikuiset ovat pääasiassa hyvin aktiivisia hallituksessa toimiessaan ja heille on annettu paljon vastuutehtäviä. Aikuisilla saattaa partiotoiminnan lisäksi olla omasta työstään tai muista harrastuksista sellaista kokemusta, jota vaaditaan hallituksessa toimimiseen ja kirjanpitoon. Tietysti lippukuntien hallitus on oiva paikka nuoremmillekin oppia miten kokouksissa toimitaan ja miten asioita hoidetaan, suunnitellaan, toteutetaan ja delegoidaan sekä seurataan myös ”virallisen” protokollan mukaisesti. Hallituksessa saatu oppi voi antaa korvaamatonta hyötyä omalla työurallakin. Aikuiset voivat olla tukena myös tästä näkökulmasta. Aikuisjäsenten motivaationa hallituksessa toimimiseen tulee kuulua myös aito kiinnostus lippukunnan asioihin.

Retkillä ja leireillä aikuiset tekevät samanlaisia tehtäviä, joten mainitsen niitä tässä samassa osassa. Pääasiallisesti aikuiset tuntuvat vastaavan muonituksesta, kuljetuksesta ja huollosta. Pitkälti aikuiset ovat kuitenkin mukana kaikenlaisissa

tehtävissä, joita leireillä tai retkillä vain on. Aikuisten yleisimpiin leiri- ja retkitehtäviin kuuluivat toimiminen leirinjohtajana, ohjelmavastaavana, rastivahteina ja erilaisissa avustavissa ohjaustehtävissä. Myös erilaisia hanttihommia oli aikuisille suotu, kuten puiden ajaminen, kipinämikkona eli tulenvartijana oleminen ja lasten vahtiminen. Aikuisille näyttäisi kelpaavan kaikenlaiset tehtävät, mitä heille vain uskotaan.

”Leireillä vapaaehtoiset toimivat keittiössä ”emäntinä”. Osa on mukana johtajina. tulevat yleensä omien lasten mukana leirille, että ei pääse koti-ikävä vaivaamaan.”

”Ruuanlaitossa, ohjelmassa, valvomassa, huoltotehtävissä (kaupassa käymiset, tavarankuljetukset ym).”

”Johtajina leireillä, kaikkeen leiriin liittyvän toiminnan järjestäminen ja suunnittelu.”

Retkillä on se ero leireihin, että vanhempien partiolaisten retkillä ei yli 22-vuotiaita ole juuri mukana. Vanhemmat partiolaiset selviävät jo itse maastossa ja kämpällä eli mökillä, mutta nuoremmat tarvitsevat vielä apua ja valvontaa. Silloin aikuisten tehtävinä ovat kaikenlaiset askareet aina johdosta avustukseen. Samoin kuin leireillä aikuiset osallistuvat paljon muonitukseen ja kuljetukseen.

”Retkillä on aina yksi yli 18v aikuinen päävastuussa, mutta yli 22 -vuotiaita ei juurikaan retkillä ole käynyt.”

”Tukeminen, ohjaaminen. Nuoremman aloittelijan jolla on suuret saappaat, pystyssä pitäminen. Turvallisuusvastuu usein aikuisella.”

”Tarpojat ja samoajat retkeilevät samoajien johdolla, muut ryhmät retkeilevät aikuisten johdolla. Lasten vanhemmat avustavat retkillä usein esim. ruuanlaitossa, polttopuiden tekemisessä, saunan ja mökin lämmityksessä ym. tehtävissä, jolloin akelat ja sammot voivat keskittyä ohjelman vetämiseen lapsille.”

Talkoissa ja muissa tehtävissä aikuisia on myös mukana ja kuten muissakin tehtävälalueissa, aikuiset osallistuvat kaikkiin tarjolla oleviin puuhiin. Osallistuminen talkootehtäviin on vähäisempää, ehkä hieman yllättäen, kuin jatkuvampaa osallistumista vaativiin tehtäviin. Toisaalta tämä voi mitata sitoutuneisuutta: kun aikuinen innostuu, hän on mukana enemmän ja harvoin osallistuvien täytyy ehkä ylittää useampia kynnyksiä. Aikuisella voi olla epätietoisuutta siitä, mitä häneltä

odotetaan, osaako hän toimia odotusten ja tarpeen vaativalla tavalla tai yksinkertaisesti ei tule lähteneeksi talkoisiin, jos ei tunne entuudestaan sieltä ketään. Aikuiset ovat yleensä apuna silloin, kun tarvitaan kuljetusapua, traktorikuskia tai korjausapua. Lisäksi aikuiset osallistuvat paketoimiseen, myyjäisten järjestämiseen sekä muuhun varainhankintaan. Muita tehtäviä mainittiin muun muassa rastimiehet, liikuntahallivuoron vetäjä, nettisivujen ylläpitäjä ja koulutusvastaava.

Kysymyksessä yhdeksän kysyttiin millaisiin tehtäviin aikuisia haluttaisiin lisää. Vaikka edellisten vastausten perusteella näyttäisi siltä, että aikuiset osallistuvat paljon ja tekevät hyvin erilaisia ja monimuotoisia tehtäviä, on syytä muistaa, että yksi aikuinen saattaa tehdä monta asiaa ja olla monessa mukana. Tällöin puutetta joistain tehtävien suorittamisesta voi syntyä. Lisäksi jos joutuu tekemään paljon, voi tulla oma jaksaminen vastaan. Kukaan ei jaksakaan kaikkea. Tämän kysymyksen vastaukset kertovat siitä, missä lippukunnilla on puutetta aikuisjäsenistä. Kysymys oli avoin ja siihen vastasi 84 % (114/135) kaikista vastaajista.

Vastaukset olivat varsin samankaltaisia toistensa kanssa. Aikuisia kaivattaisiin lisää erityisesti viikkotoimintaan - ryhmien johtajiksi, mutta myös leireille ja talkoisiin niin sanottuihin vähemmän mielenkiintoisiin ylläpitotehtäviin. Lisäksi kaivataan aikuisia vahtimaan ja avustamaan pienempiä lapsia, jotta johtajat voisivat keskittyä ohjaustehtäviin, eikä kaikki aika menisi lasten rauhoitteluun ja henkilökohtaiseen neuvomiseen.

Monessa vastauksessa toistui sama teema: aikuisia kaivattaisiin kipeästi kaikkiin tehtäviin keventämään nykyisten johtajien taakkaa, estääkseen loppuun palamisia. Kuitenkaan kaikkiin lippukuntiin ei aikuisia kaivata lisää, heitä on jo riittävästi. Kuvaavia poimintoja vastauksista:

”Viikkotoimintaan tarvitaan kipeästi aikuisia, jotka ottaisivat enemmän vastuuta ryhmistä. Ei vain apulaisia, jotka ilmestyvät paikalle ja tekevät mitä pyydetään. Nykyiset viikkojohtajat väsyneitä. Uusi lpkj tarvitaan.”

”Aikuisia tarvitaan erityisesti ikäkausien johtajatehtäviin jotta toiminnasta saadaan turvallista ja mielekäästä.”

”Tällä hetkellä moni aikuinen on ollut samassa tehtävässä varsin pitkään (mm. kämppäisäntä, moni akela, kalustonhoitaja) joten tehtäviin olisi hyvä saada

kiertoa ja vaihtuvuutta. Näin vältettäisiin loppuun palaminen ja tehtävään leipiintyminen. Ryhmänjohtajia tarvittaisiin lisää, lapsia otetaan aina just niin paljon kuin vain saamme ryhmiä kasaan, aina ei kaikkia voida ottaa mukaan.”

”Emme näe aikuisten hankkimista tarpeellisena. Vaan nuorien kasvattaminen aikuisiksi ja näihin tehtäviin on meidän tavoite.”

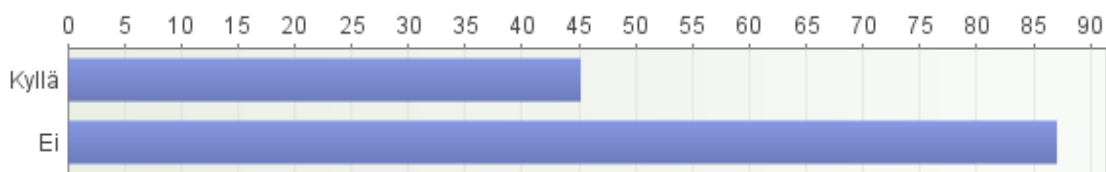
”Tämän hetken tarvetta ei ole. Yleisesti ottaen viikkojohtajia tarvitaan kun tilanteet muuttuvat.”

”Itse suhtaudun aikuisrekryyn aavistuksen skeptisesti – en koe, että haluaisimme lisää aikuisia mukaan, tämä on kuitenkin nuorisoharrastus.”

Muutamassa vastauksessa aikuisia ei haluta enempää kuin tällä hetkellä jo on. Toiminta halutaan ilmeisesti pitää nuorisovoittoisena ja selkeästi lasten ja nuorten omana harrastuksena, jolloin aikuisten määrää halutaan rajoittaa tai pitää vähäisenä. Vaikka kyseessä on nuorisoharrastus, aikuisia tarvitaan ylläpitämään toimintaa ja omalla osallistumisellaan valvomaan ja pitämään toiminta ryhmissä turvallisena. Nyt puutetta on erityisesti ryhmien johdossa, mikä vaikeuttaa joissakin lippukunnissa uusien ryhmien perustamista, koska ei ole tarpeeksi valvovia silmiä. Aikuisten jäsenten vähyys voi vaikuttaa myös kokonaisuudessaan lippukunnan jäsenistöön ja kokoon. Lippukunnat voisivat olla isompia myös muun jäsenistön osalta, jos aikuisia olisi enemmän. Eräässä vastauksessa oli mainittu aikuisia olevan juuri sen verran, että toimintaa voi yhdistyslain mukaan pyörittää.

6.3 Vapaaehtoisten roolit

Lopuksi lippukunnanjohtajilta tiedusteltiin heidän tietouttaan vapaaehtoisten rooleihin jakautumisesta SP-SF:n aikuisryhmän työkalun pohjalta. Kuviossa 3 on nähtävissä, kuinka monelle vastaajalle jaottelu eri rooleihin on tuttu. Ainoastaan 34 % tunsi tämän työkalun, kun kahdelle kolmesta se oli tuntematon. Vastauksista päätellen kyseinen roolikartta ei ole päätenyt yleiseen tietoon, vaikka se löytyy partio.ohjelma.fi – sivuilta. Tosin se on piilotettu muutaman linkin taakse.

Kuvio 3 Lippukunnan johtajien tuntemus SP-FS ry:n vapaaehtoisten erilaisista rooleista (Osaaja, Tukija, Osallistuja, Johtaja, Kouluttaja, Ohjaaja, Kasvattaja) (vastaajien määrä 132)

Tietoisuus tai sen vähyys saattaa vaikuttaa seuraavan kysymyksen vastauksiin, jossa pyydettiin luokittelemaan aikuiset jäsenet mainittujen seitsemän roolin mukaan (ks. Taulukko 3). Aikuisia toimii kaikissa rooleissa, mutta tyypillisimmin kussakin on vain muutamia – näin on 48–60 % lippukunnissa roolista riippuen. Lippukunnissa aikuisia on eniten osaaajien, johtajien ja osallistujien roolissa – joka kolmannessa lippukunnassa aikuisosaaajia ja johtajia on paljon. Vähiten näyttäisi olevan muiden vapaaehtoisten kouluttajina ja ohjaajina sekä kohderyhmien kasvattajina. Joka toisessa lippukunnassa näissä tehtävissä ei ole lainkaan aikuisia, vaikka edellä tarkasteltuna nämä olisivat aikuiselle sopivia tehtäviä partiotoiminnassa. Tällainen jakauma voisi johtua siitä, ettei kaikilla ollut nämä seitsemän roolia tiedossa ja lippukunnissa ei ole jaettu välttämättä sellaisia tehtäviä vapaaehtoisille, jotka kuvaisivat näitä rooleja.

Taulukko 3 Lippukunnassa toimivien aikuisten jakautuminen (%) SP-FS ry:n mukaisiin vapaaehtoisten rooleihin (Vastaajien määrä 128)

	Aikuisten jakautuminen rooleihin			Yhteensä (n)	Keskiarvo
	1 ei ole	2 muutamia	3 paljon		
Osaaja (antaa osaamistaan ja aikaansa)	5	60	35	100 (128)	2,3
Tukija (antaa aineellista tukea, ei osallistu toimintaan)	45	48	7	100 (127)	1,62
Osallistuja (osallistuu toimintaan, hankkii elämyksiä)	16	58	26	100 (128)	2,09
Johtaja (johtaa ryhmää tiettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi)	12	51	38	100 (128)	2,26
Kouluttaja (kehittää muiden vapaaehtoisten osaamista)	52	43	6	100 (127)	1,54
Ohjaaja (tukee vapaaehtoisten kehitystä)	47	48	5	100 (127)	1,57
Kasvattaja (tukee kohderyhmää sen kasvatustavoitteissa)	36	48	16	100 (127)	1,8

Se että osajia, johtajia ja osallistujia on runsaammin, ei ole ihme, sillä nämä roolit ovat helpommin sisäistettäviä, vaikkei kyseistä roolijakoa tunnekaan. Kuten aikaisemmasta aikuisten tehtäviä – kysymyksestä paljastui, aikuisia on eniten ryhmien ohjaus- ja johtamistehtävissä, mikä näkyy myös rooleissa. Kun taas vapaaehtoisten ohjaajia on paljon vain 5 % ja kouluttajia 6 % lippukunnista.

Osaajan roolia (eli heitä, jotka jakavat omaa osaamistaan muille) on ymmärrettävästi hyödynnetty paljon lippukuntien toiminnassa. Oman osaamisensa paljastaminen ja sen hyödyntäminen partiossa on erittäin suotavaa ja joku lippukunnanjohtaja olikin vastannut, että he käyttävät niitä vanhempia, joilla on jokin erityistaito eli esimerkiksi osaavat antaa ensiapua ja kouluttaa muita sen antamiseen (sairaanhoitajat yms.) ryhmien tapaamiskerroilla. Jokin vanhempi on vuorollaan jakamassa viisauttaan nuoremmille.

Myös pelkkiä osallistujia (eli niitä, jotka hakevat elämyksiä ja kokemuksia partiosta) oli suhteellisen useissa lippukunnissa. Tosin viimeaikoina on noussut esille se, että aikuiset haluavat harrastaa partiota omissa ryhmissään, ilman nuorempien ohjaamista. Omissa ryhmissään he voivat toteuttaa toimintaa, jota he haluavat itse tehdä ilman painetta alaikäisistä. Lisäksi he voivat muistella omaa nuoruuttaan partiossa. (Ylinen 2015.)

Se miksi vapaaehtoisten ohjaajia ja kouluttajia on vähemmän voi selittyä sillä, että uusien aikuisten kouluttamiselle ei ole varattu erikseen aikaa tai resursseja. Näihin rooleihin jää vähemmän tekijöitä, koska mukana olevat aktiiviset aikuiset painottavat partion roolia kasvattajana. Nuorten ohjaamisen jälkeen voimavaroja ei jää enää käytettäväksi muiden vapaaehtoisten tukemiseen.

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoitus oli vastata kysymyksiin millaisia tehtäviä aikuisilla on lippukunnissa ja ovatko tehtävät realistisia roolien kannalta eli miten tehtävät tukevat rooleja. Rooleja oli luokiteltu SP-SF:n aikuisryhmän tekemän työkalun mukaisesti seitsemän: tukija (joka tässä yhteydessä tarkoittaa aineellista tukea), osallistuja (on mukana toiminnassa, hakee uusia kokemuksia itselleen), osaja (omaa jonkin erityistaidon, esimerkiksi ensiapu-taitoja, jakaa tietoaan muille), johtaja (johtaa ryhmää sen tavoitteiden saavuttamiseksi), kouluttaja (kouluttaa muita vapaaehtoisia), ohjaaja (toimii vapaaehtoisten henkilökohtaisen kehityksen tukena saavuttamaan tavoitteet esimerkiksi ryhmän johtamisen taidot) ja kasvattaja, joka huolehtii ikäkausiryhmien tavoitteiden saavuttamisesta.

Vastauksista päätellen aikuisia ei loppujen lopuksi ole kovinkaan paljon suhteessa muihin jäseniin lippukunnissa, mutta tietysti muutamia poikkeuksia on. Pienemmissä lippukunnissa aikuisia näyttäisi olevan suhteessa enemmän kuin isommissa lippukunnissa. Tämän ei pitäisi yllättää kun miettii, että kyseessä on nuorisojärjestö ja pääasiallisten jäsenten pitäisikin koostua lapsista ja nuorista. Pienemmissä lippukunnissa aikuisten osuus voi korostua, koska tiettyihin tehtäviin, esimerkiksi kuljetuksiin tai tilojen ja kaluston ylläpitoon tarvitaan aikuisia, vaikka nuorten määrä olisi vähäisempi. Kysyttäessä mihin aikuisia kaivataan lisää, oli vastaus yksiselitteisesti kaikkeen tai edes ryhmien johtajiksi. Tästä voisi päätellä, että aikuisista on puutetta lippukunnissa, vain harva lippukunta rajasi aikuisten roolin pois partiotoiminnasta.

Partio-ohjelmassa määritellään aikuisen tärkeimmäksi tehtäväksi toimia kasvattajana ja nuorten tukena. Tämä tavoite voi vaarantua ja samalla ehkä jopa lippukunnan olemassa olo, jos ei aikuisia ole tarpeeksi. Eräs lippukunnanjohtaja olikin vastannut kyselyyn, että aikuisia on juuri sen verran, että toimintaa voidaan ylipäättään toteuttaa. Toinen taas toivoi aikuisia olevan enemmän, jotta saataisiin perustettua uusia ryhmiä mukaan haluaville nuorille. Nyt kaikkia ei voida ottaa mukaan, koska ryhmät ovat jo täynnä. Jotta nuoret voivat harrastaa partiota, on taustalla olevien

aikuisten rooli merkittävä. Tässä mielessä aikuiset ovat mahdollistajia nuorten omatoimiselle tekemiselle.

Aikuiset osallistuvat kohtalaisen aktiivisesti toimintaan mukaan, ne aikuiset jotka osallistuvat aktiivisimmin tekevät kaikenlaisia hommia ja heikommin aktiivisesti mukana olevat osallistuvat vain silloin tällöin kertaluontoisiin tehtäviin. Monella aktiivisella aikuisella on useita tehtäviä samanaikaisesti hoidettavana, mikä saattaa jouduttaa loppuun palamista. Lippukunnanjohtajat toivoivatkin uusia aikuisia mukaan helpottamaan jo mukana olevien työtaakkaa.

Yleisimpiä tehtäviä vapaaehtoisilla näyttäisi vastausten valossa olevan eri-ikäisten ryhmien johtaminen, lähinnä kuitenkin sudenpentujen johtajat eli akelat ja seikkailijoiden johtajat eli sammot. Sudenpennut ja seikkailijat ovat nuorempia partiolaisia. Muiden vanhempien ryhmien luotsaaminen eli tukeminen oli myös yleisiä tehtäviä aikuisille. Tämä ei yllätä, sillä yleensä nämä tehtävät ovat nimenomaan koulutetuille aikuisille tai vaeltajille eli 18 vuotta täyttäneille tarkoitettuja. Muita hyvin yleisiä tehtäviä ovat erilaiset luottamustehtävät kuten lippukunnanjohtajan tai varajohtajan pestit. Myös muut hallituksen tehtävät ovat lähinnä aikuisten hallussa.

Nuorisjärjestön kannalta olisi hyvä, jos nuoremmat, esimerkiksi vaeltajat tai samoajat, jotka ovat aikuisuuden kynnyksellä, ottaisivat enemmän vastuuta hallituksen tehtävistä ja oppisivat hyödyllisiä taitoja työelämän kannalta. Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että juuri nuo hallituksen virat jäisivät vanhempien vastuulle. Toisaalta on hyvä, että nuoremmat pääsevät tekemään niitä asioita joita harrastukseltaan mieluiten haluavat, kuten johtamaan ryhmiä ja suunnittelemaan leirejä ja retkiä.

7.1 Roolien ja tehtävien kohtaaminen

Yhtenä tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin aikuisryhmän määrittelemät roolit kohtaavat lippukunnissa mukana olevien aikuisten tehtävien kanssa. Kuten kyselystä selvisi, aikuisilla on hyvin paljon erilaisia tehtäviä ja osa niistä jakautuu näiden roolien alle. Kysymyksestä 11 selvisi, että eräissä rooleissa ei aikuisia ole ollenkaan tai on vain muutama. Kolmessa roolissa taas aikuisia on enemmän.

Tällä hetkellä lippukunnissa aikuisia on sellaisissa tehtävissä, jotka jakautuvat helposti osaaaja-, osallistuja- ja johtaja-roolien alle. Näitä tehtäviä ovat esimerkiksi ryhmän ohjaaminen, erilaiset talkootyöt ja hallituksen tehtävät. Tällainen tehtävien jakautuminen kertoo siitä, että osaaaja, osallistujia ja johtajia on eniten kaikista seitsemästä roolista.

Ohjaaja-, kouluttaja- ja tukija-rooleissa on tällä hetkellä vähiten tekijöitä. Tämä saattaa johtua siitä, ettei kyseisten roolien alle löydy sellaisia tehtäviä, joita olisi helppo toteuttaa. Pienoinen yllätys oli, että pelkkiä tukijoita on todella vähän tai ei ollenkaan. Olisi voinut luulla, että löytyisi enemmän sellaisia aikuisia, jotka vain maksavat jäsenmaksun, mutta eivät osallistu muuten toimintaan. Onneksi näin karkeasti ei ole, vaan jäsenmaksunsa maksaneet aikuiset ovat mukana lippukuntien toiminnassa muullakin tapaa. Näin harrastuksesta on hyötyä kaikille.

Ohjaajien ja kouluttajien vähäisyys voisi selittyä sillä, ettei kyseisiä rooleja ole tarvittu tai niihin ei jää aikaa muilta tehtäviltä. Kyselyn tuloksista ei tullut ilmi yhtään tehtävää, joka olisi painottunut vapaaehtoisten kouluttamiseen tai tukemiseen. Tutkimuksen perusteella aikuisten resurssit ovat suunnattu nimenomaan lasten ja nuorten ohjaamiseen. Näihin rooleihin voisi olla hyvä saada henkilöitä, jotta aikuisten rekrytoimista voitaisiin helpottaa. Kun aikuisille löytyisi joku, joka huolehtii heidän perehdyttämisestään lippukunnan saloihin, ei muissa tehtävissä toimivien tarvitsisi lisätä omaa työtaakkaansa.

Vain joka kolmannessa lippukunnassa SP-FS ry:n laatimat vapaaehtoisten roolit olivat tuttuja kyselyhetkellä, eli puoli vuotta ei ole riittänyt niiden jalkautumiseen.

Tämäkin voi osaltaan selittää, miksi aikuisia ei ole hyödynnetty kaikissa rooleissa. On mahdollista, että tällaisia mahdollisuuksia ei ole ajateltu. Piireillä voisi olla esimerkiksi eräänlainen osaamispankki, johon aikuisjäsenet voisivat ilmoittaa niitä taitoja ja osaamista, joita heillä on ja joita voisivat jakaa esimerkiksi koulutuksen kautta muille, tai mitkä muut erityistehtävät heitä erityisesti kiinnostaisivat.

Vapaaehtoisten kouluttaminen ja siihen panostaminen ovat tärkeitä tekijöitä vapaaehtoisen jaksamisen kannalta (Malm 2011, 20). Vapaaehtoisten riittävä kouluttaminen ja työnohjaus auttavat vapaaehtoisia purkamaan mieltään painavia asioita ja vastaamaan vaikeisiin kysymyksiin, jotka askarruttavat mieltä. Tarpeellinen tuki voimaannuttaa, sillä vapaaehtoisen päästessä purkamaan tunnekuormaansa muille asiaan perehtyneille, vapaaehtoiset saavat voimia ja jaksamista. Tämä puolestaan parantaa vapaaehtoistyön laatua ja kestävyttä. (Lahtinen 2003, 13.)

Vapaaehtoisten kouluttamisen hyötynä voi lukea myös motivaation lisääntyminen vapaaehtoistoimintaa kohtaan. Laimio & Välimäki (2011) mainitsevat yhdeksi tärkeäksi motivaatiotekijäksi uuden oppimisen. Koulutus koetaankin usein palkitsevana, lisäksi se ehkäisee riskitekijöitä ja antaa varmuutta vapaaehtoisille. (Laimio & Välimäki 2011, 33.)

Näin toimitaan jo partiossa, uusissa pesteissä aloittavat perehdytetään ja koulutetaan kyseiseen tehtävään huolellisesti. Saman laista koulutusta voisi antaa kaikille vapaaehtoisille, eikä vain pestissä aloittavalle. Näin partiotoiminnan kiinnostusta ja motivaatiota voidaan uusille jäsenille lisätä. Yksi aikuisia motivoivia tekijöitä oli myös partiossa uuden oppiminen ja itsensä kehittäminen. Partiolta halutaan saada uusia taitoja ja osaamista.

Partio on lähestynyt tätä näillä kahdella roolilla. Kouluttaja ja ohjaaja -rooleilla on merkittävä vaikutus vapaaehtoistoiminnan lisäämiseen ja parantamiseen lippukunnissa. Uusien aikuisten mukaan saaminen vähentää jo mukana olevien työtaakkaa ja estää loppuun palamista. Malm (2011, 21) toteaa, ettei vapaaehtoisten jaksaminen ole itsestäänselvyys, vaan kuten ansiotyössäkin, voi vapaaehtoistyössä väsyttää itsensä liiallisella työn määrällä ja osallistumisella. Kyselyssä paljastui, että

ne aikuiset, jotka ovat aktiivisimpia osallistuvat usein kaikkeen toimintaan, joka voi johtaa väsymiseen.

Roolien tasaisen täyttymisen kannalta osaaajien-, osallistujien- ja johtajien-rooleihin ei tarvita enempää tekijöitä, vaan suotavampaa olisi rekrytoida niihin rooleihin tekijöitä, joissa ei ole aikuisia olenkaan. Näitä oli ohjaaja- ja kouluttaja-roolit. Kyselyn perusteella kuitenkin juuri ryhmänjohtajia ja talkootyöntekijöitä kaivattaisiin enemmän lippukuntiin.

Kuinka saada lisää aikuisia toimintaan mukaan? Parhaiten rekrytointi on onnistunut sudenpentujen vanhemmissa ja lapsuudestaan asti partioon kuuluneissa. Ilahduttavaa on, että mukaan on tullut kuitenkin myös täysin uusia jäseniä ilman aikaisempaa kontaktia. Tämä tieto voi innostaa niitä lippukuntia rekrytointiin, joissa on pulaa aikuisista. Rekrytoinnissa on käytetty erilaisia keinoja, joista yleisin on ollut omien tilaisuuksien yhteydessä tiedottaminen, eräs lippukunta käytti erillistä kurssia perehdyttämiseen. Vähäinen talkoo-osallistuminen voisi viitata siihen, että paitsi viitsiminen kynnys osallistumiseen voi olla korkea, jos ei tunne toimintaa ja muita toimijoita entuudestaan – paras houkutinnan mukaan ovat siellä jo olevat kaverit. Lippukunnissa voisi ehkä harkita aikuisille suunnattujen partioviikonloppujen järjestämistä, jonka yhteydessä harrastukseen ja sen monimuotoisuuteen voisi tutustua ja samalla miettiä, ovatko omat taidot ja tarpeet sovitettavissa lippukunnan tarpeisiin nuorten kasvua parhaiten hyödyttävällä tavalla.

7.2 Tutkimuksen reliabelius ja validius

Tutkimus oli tarkoitettu SP-SF:n aikuisryhmälle, jotta tämä pääsee kohdentamaan aikuisten rekrytointia partiossa. Heillä oli ideana tehdä rooleista eräänlainen lomake, jonka avulla vapaaehtoinen näkisi helposti, minkälaisia pestejä olisi tarjolla ja mihin hän voisi omaa osaamistaan antaa aikansa puitteissa. Kyselyn avulla pystyttiin selvittämään minkälaisia tehtäviä aikuiset tällä hetkellä tekevät, mihin tarvittaisiin lisää apukäsiä (tämän avulla rekrytointia voidaan kohdentaa juuri niihin tehtäviin), lopuksi nähtiin kuinka hyvin tehtävät sulautuvat roolien alle. Joitain tehtäviä kaivataan

selkeästi lisää, sillä vapaaehtoisille ei löydy kouluttajia tai ohjaajia läheskään niin paljon kuin ehkä tarvittaisiin.

Kyselyn pohjalta voisi päätellä niin, ettei suoranaista kohdentamista välttämättä tarvita, sillä aikuisista näyttäisi olevan kova pula ja kaikkiin tehtäviin kaivattaisiin lisää vapaaehtoisia. Joillekin lippukunnille kohdentamisesta olisi apua, sillä heillä on selkeästi vain muutamaan pestiin vajausta.

Tutkimus voidaan toistaa uudestaan ja tarkastella, onko tilanne muuttunut aikuisten toiminnan suhteen. Tutkimuksen reliabelius varmistaa sen, ettei sattumanvaraisia tuloksia synny (Hirsjärvi ym. 2008, 226). Uskoisin, että tällä hetkellä toinen tutkija saisi varsin samanlaiset tulokset kuin minä. Tähän tutkimukseen osallistui kolmannes aktiivisista lippukunnista. Tästä huolimatta avovastauksissa samanlaiset vastaukset alkoivat kertyä. On siis todennäköistä, että suurempi aktiivisuus ei olisi olennaisesti muuttanut tässä esiteltyjä tuloksia ainakaan tarpeiden suhteen. On kuitenkin mahdollista, että nyt passiiviseksi jääneet lippukunnat olisivat muutenkin passiivisempia ja niissä myös aikuisten toiminta eroaisi laajuudeltaan ja sisällöltään tässä esittelystä. Siihen en kuitenkaan voi sanoa mitään varmaa, koska minulla ei ollut tarpeeksi taustatietoja käytettävissä katoanalyysin tekemiseksi ja sen arvioimiseksi, miten poisjääneet lippukunnat eroavat mukaan tulleista.

Tutkimuksen validius taas tarkoittaa Hirsjärven ym. (2008, 226–227) mukaan sitä, että tutkimusmenetelmällä pystytään mittaamaan juuri sitä mitä tutkija on halunnut. Esimerkiksi jos vastaajat ovat ymmärtäneet kysymyksen eri tavoin kuin tutkija on sen tarkoittanut, strukturoiduissa kysymyksissä vastaus onkin annettu johonkin muuhun kuin tutkittavaan asiaan. Tämän välttämiseksi pyrin omassa kyselyssäni muotoilemaan kysymykset niin yksiselitteisiksi kuin vain mahdollista. Lisäksi kysely oli testattu etukäteen ennen lähettämistä varsinaiselle kohdejoukolle.

Lippukunnassa toteutuneiden tehtävien jakaminen eri rooleihin on voinut olla haasteellinen tehtävä, jos rooliviitekehys on ollut vieras. Lisäksi joillakin lippukunnilla, joilla on vähän aikuisia jäseniä, on haasteena arvioida heidän jakautumisensa rooleihin.

Tutkimuksen puutteita, jotka on hyvä ottaa huomioon vastauksia tarkasteltaessa, on esimerkiksi vastausprosentin alhaisuus, se oli vain vajaa 19 %. Vastauksia tuli vähemmän kun oli arvioitu, eikä tästä syystä voi vetää yleistyksiä. Suurin osa vastaajista tuli Länsi-Suomesta, joten ei voida tietää, mikä tilanne on Itä- tai Pohjois-Suomessa. Myös kokonaiskuvassa Etelä- ja Länsi-Suomen tilanne painottuu ja vastaukset on näin ollen luotettavimmin yleistettävissä Etelä- ja Länsi-Suomen suomenkielisiin lippukuntiin. Tulevaisuudessa olisikin hyvä, jos vastaavaa tutkimusta tehdessä saataisiin kattavampi määrä vastauksia, jotta yleistyksiä päästäisiin tekemään sekä vertaamaan eri alueiden tilannetta.

7.3 Suositukset

Tutkimuksen perusteella on ilmeistä, että partiolippukunnissa on onnistuneesti hyödynnetty aikuisten aktiivisuutta ja osaamista. Toisaalta on paljon lippukuntia, joissa on puutetta aikuisjäsenistä, tai joissa aikuisten osaaminen on kohdennettu vain muutamaan vapaaehtoiseen rooliin. Roolit olivat valtaosassa lippukuntia vielä tunteettomia. Roolien avulla lippukunnat voisivat paremmin hahmottaa aikuisten erilaisia tehtäviä, joihin näin olisi myös helpompi hankkia apuvoimia. Aikuisten rekrytointi on tapahtunut vanhoista jäsenistä ja sudenpentujen vanhemmista, mutta myös täysiä uusia on saatu mukaan. Rekrytointitapoja voi olla hyödyllistä käyttää luovasti, ja useita erilaisia. Aikuisten mukaan saaminen voisi onnistua erilaisten tempausten ja heille suunnattujen partio-teemaviikonloppujen tai iltojen kautta. Uusien jäsenkandidaattien voi olla vaikea tulla mukaan tapahtumiin, jotka on suunnattu selkeästi kauan mukana toimineille. Tätä kautta, ja erilaisten osaamispankkien lisäksi, voisi löytyä myös kouluttajia, joista oli puute, sekä talkootyövoimaa.

Roolit ovat tärkeitä ja ne ovat hyvä olla olemassa, mutta tietosuutta niistä on lisättävä ja panostuksen on tapahduttava niihin rooleihin, joissa ei ole tällä hetkellä tekijöitä. Aikuiset partiossa ovat aktiivisia, mutta tällä hetkellä heitä ei ole tarpeeksi täyttämään kaikkia rooleja. Nyt aikuisten aika ja energia kohdistuu nimenomaan nuoriin ja heidän tarpeisiinsa, vapaaehtoisten perehdyttämiseen ei jää voimavaroja.

Jotta roolit saataisiin toimimaan, lippukuntien täytyy sisäistää roolijaot. Puoli vuotta ei ole selkeästi riittänyt tähän. Aikaa tarvitaan enemmän. Kun roolit ovat tiedossa, voi uusia tehtäviäkin alkaa suunnitella ja niihin houkutella ihmisiä. Tällä hetkellä kaivataan erityisesti vapaaehtoisten omia kouluttajia ja ohjaajia. Uusia aikuisia voitaisiin saada enemmän mukaan kun aikuisille on omia ohjaajia, jotka tukevat aikuisten osallistumista ja tutustumista partioon.

LÄHTEET

Harju, Aaro 2010. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. 2.painos. Kansanvalistusseura.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. 13.–14. painos. Helsinki: Tammi.

Keltikangas-Järvinen, Liisa 1999. Aggressiivinen lapsi. Miten ohjata lapsen persoonallisuuden kehitystä. Helsinki: Otava.

Kiilakoski, Tomi 2015. Nuorisotyö, kasvatus, opetussuunnitelma. Teoksessa Tomi Kiilakoski, Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura julkaisuja 169. 152–183.

Lahtinen, Pirkko 2003. Ihminen on tärkein instrumentti, työnohjaus vapaaehtoisessa tukihenkilötyössä. Helsinki: SMS-tuotanto.

Laimio, Anne & Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyä. Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys.

Malm, Simo 2011. Vapaaehtoistyö ja vapaaehtoistyön malli Kuopion nuorisopalveluissa. Näkökulmia vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytointiin ja koulutukseen. HUMAK. Ammattikorkeakoulun aikuistutkinnon opinnäytetyö.

Niilo-Rämä, Anu (toim.) 2008. Partiojohtajan käsikirja. 1.painos. Oy Partio Scout Ab.

Räsänen-Ala-Aho, Marja-Leena 2014. Aikuisen pitkä ura partiovapaaehtoistoiminnassa. Kasvatustieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto. Aikuiskasvatuksen proseminaari-tutkimus.

Siltaniemi, Aki & Hakkarainen, Tyyne & Londén, Pia & Luhtanen, Marjukka & Perälähti, Anne & Särkelä, Riitta 2011. Kansalaisbarometri 2011. Hyvinvointi, palvelut ja osallisuus kansalaismielipiteissä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Valli, Raine & Perkkilä, Päivi 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 4. painos. PS-kustannus, 109-120.

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Finlex 2007. Lastensuojelulaki. Yleiset säännökset. Viitattu 9.2.2016
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Ylinen, Anni 2015. Aikuisten omalle partio-ohjelmalle on kysyntää. Partiolaisten verkkolehdestä. Partiojohtaja. Viitattu 15.1.2016.

<http://www.partiojohtaja.fi/2015/06/16/aikuisten-omalle-partio-ohjelmalle-on-kysyntaa>

Suomen Partiolaiset ry 2009a. Johtajankansio. Johtajat ja aikuisen rooli. Viitattu 23.10.2015. <http://ohjelma.partio.fi/index.php?title=1.4.4. Johtajat ja aikuisen rooli>

Suomen Partiolaiset ry 2009b. Johtajankansio. Partiokasvatus. Viitattu 9.10.2015
<http://ohjelma.partio.fi/index.php?title=1.1. Partiokasvatus>

Suomen Partiolaiset ry 2009c. Johtajankansio. Kasvatustavoitteet. Viitattu 9.10.2015.
<http://ohjelma.partio.fi/index.php?title=1.2. Kasvatustavoitteet>

Suomen Partiolaiset ry 2015a. Sisupartio.

Viitattu 8.12.2015. <http://toiminta.partio.fi/ohjelman-tuki/sisupartio>

Suomen Partiolaiset ry 2015b. Maailmanjärjestöt.

Viitattu 8.12.2015. <http://www.partio.fi/tietoa-meista/maailmanjarjestot>

Suomen Partiolaiset ry 2015c. Meripartio.

Viitattu 8.12.2015. <http://toiminta.partio.fi/ohjelman-tuki/meripartio>

Suomen Partiolaiset ry 2015d. Lippukunnat.

Viitattu 8.12.2015. <http://www.partio.fi/tietoa-meista/lippukunnat>

Suomen Partiolaiset ry 2015e. Partiopiirit.

Viitattu 8.12.2015. <http://www.partio.fi/tietoa-meista/partiopiirit>

Suomen Partiolaiset ry 2015f. Vapaaehtoisten roolit partiossa.

Viitattu 6.1.2016. <http://toiminta.partio.fi/ajankohtaista/vapaaehtoisen-roolit-partiossa>

Suomen Partiolaiset ry 2015g. Suomen Partiolaiset.

Viitattu 6.1.2016. <http://toiminta.partio.fi/suomen-partiolaiset>

Suomen Partiolaiset ry 2015e. Organisaatio.

Viitattu 8.12.2015. <http://www.partio.fi/tietoa-meista/organisaatio>

LIITTEET

1. Vapaaehtoisten roolit partiossa –työkalu
2. Vapaaehtoiset –kysely

LIITE 1

Vapaaehtoisen roolit –työkalu. Muokattu

<http://toiminta.partio.fi/ajankohtaista/vapaaehtoisen-roolit-partiossa> -sivuilta

löytyvästä taulukosta.

Partion päämäärä ja kohderyhmä (7-22-vuotiaat)

TUKIJA	OSALLISTUJA	OSAAJA	JOHTAJA	KOULUTTAJA	OHJAAJA	KASVATTAJA
Tarjoaa partiolle aineellista tai aineetonta tukea osallistumatta partiotoimintaan.	Motivoitunut tekijä, joka saa henkilökohtaisia elämyksiä ja vastaa omasta oppimisestaan	Tarjoaa partion käyttöön aikaansa ja osaamistaan. Jokaisella on osaamista	Johtaa ryhmää saavuttamaan tietyn tehtävän tavoitteet.	Kehittää vapaaehtoisen tiettyä osaamista asetetun tavoitteen mukaisesti.	Vapaaehtoisen henkilökohtaisen kehityksen tukija.	Mahdollistaa kohderyhmän kasvatustavoitteiden saavuttamisen partiomenetelmän keinoin.
Antaa lippukunnalle rahaa, jotta lippukunta voi ostaa moottorisahan.	On ensimmäisellä partioretkellään, jossa moottorisaha on mukana.	Käyttää retkellä moottorisahaa aiemmin tai tekemällä oppimisella hankitulla osaamisella.	Johtaa ryhmää retkellä, jossa moottorisahaa käytetään turvallisesti.	Kouluttaa muille vapaaehtoisille moottorisahan käyttöä.	On retken johtajan tukena ja auttaa häntä kehittymään johtajana.	Opettaa samoajille moottorisahan käyttöä, jotta heidän itsetuntonsa ja ryhmässä toimimisen taidot kehittyvät.

LIITE 2

Vapaaehtoiset –kysely

1. Kuinka pitkään olet ollut lippukunnanjohtajana?
 - a. Alle vuoden
 - b. 1-2 vuotta
 - c. Yli 2 vuotta

2. Missä piirissä lippukuntanne toimii?
 - a. Lapissa
 - b. Pohjanmaalla
 - c. Järvi-Suomessa
 - d. Lounais-Suomessa
 - e. Hämeessä
 - f. Kymenlaaksossa
 - g. Etelä-Karjalassa
 - h. Uudellamaalla
 - i. Pääkaupunkiseudulla
 - j. Finland Svenska Scouter

3. Kuinka monta jäsentä lippukunnassanne on?

4. Kuinka monta aikuista (yli 22-vuotiasta) jäsentä lippukunnassanne on?

5. Kuinka aktiivisena koet lippukuntanne aikuisten osallistumisen toimintaan asteikolla 1-5? Jossa 1 = ei ollenkaan mukana toiminnassa ja 5 = erittäin aktiivisesti mukana
 - a. Lippukunnan kokouksissa (kaikkia jäseniä koskevat kokoukset)
 - b. Ryhmien kokouksissa (osallistuminen eri ikäkausiryhmien johtajina)
 - c. Lippukunnan omissa tapahtumissa (kauden avaukset, joulukirkko yms.)
 - d. Hallituksessa
 - e. Retkillä
 - f. Leireillä
 - g. Talkoissa

6. Missä tai miten lippukuntanne on houkutellut aikuisia mukaan toimintaan? Voit valita useamman vaihtoehdon.
 - a. Vanhempainilloissa
 - b. Koulun tapahtumissa
 - c. Kaupungin/kunnan tapahtumissa
 - d. Sosiaalisessa mediassa
 - e. Sanomalehdissä
 - f. Omissa tapahtumissa
 - g. Muilla keinoin, miten?

7. Arvio asteikolla 1 - 5, mitä kautta olette saaneet eniten aikuisia jäseniä?
1 = vähiten, 5 = eniten
- Sudenpentujen vanhemmista
 - Muiden partiolaisten vanhemmista
 - Vanhoista jäsenistä, jotka jatkavat edelleen
 - Kokonaan uusista jäsenistä
 - Muista, mistä?
8. Millaisia tehtäviä aikuisilla on lippukunnassanne? (Tehtävät voivat olla pysyvämpiä kuten laumanjohtaja, mutta myös ad hoc-tyyppisiä yksittäisiä, kuten polttopuiden ajaminen tai rastihenkilönä toimiminen kilpailuissa.)
- Ikäkausiryhmissä
 - Hallituksessa
 - Leireillä
 - Retkillä
 - Talkoissa
 - Muita, mitä?
9. Millaisiin tehtäviin aikuisia olisi hyvä saada nykyistä enemmän mukaan?
10. SP-FS ry:n aikuisryhmä on määritellyt vapaaehtoisille (aikuisille) 7 erilaista roolia: Osaaja, Tukija, Osallistuja, Johtaja, Kouluttaja, Ohjaaja, Kasvattaja. Onko tämä jaottelu tuttu sinulle?
- Kyllä
 - Ei
11. Luokittele aikuisten jakautuminen eri rooleihin lippukunnassanne asteikolla 1-3. Jossa 1 = aikuisia ei ole roolissa, 2 = on muutamia ja 3 = on paljon
- Osaaja (antaa osaamistaan ja aikaansa)
 - Tukija (antaa aineellista tukea, ei osallistu toimintaan)
 - Osallistuja (osallistuu toimintaan, hankkii elämyksiä)
 - Johtaja (johtaa ryhmää tiettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi)
 - Kouluttaja (kehittää muiden vapaaehtoisten osaamista)
 - Ohjaaja (tukee vapaaehtoisten kehitystä)
 - Kasvattaja (tukee kohderyhmää sen kasvatustavoitteissa)